

POHJOLA NORDEN

POHJOLA-NORDENIN LEHTI
POHJOLA-NORDENS TIDSKRIFT

1/23

LIITY
JÄSENEKSI
BLI MEDLEM
25 €

*Nordisk kulturkontakts
specialbibliotek*

– en unik
nordisk
mötesplats

Pohjolan
mentaaliset
rajaesteet

Projektiin osallistuu jo yli 15 000 pohjoismaista opettajaa

Liittymällä mukaan saat käyttöösi ilmaiseksi:

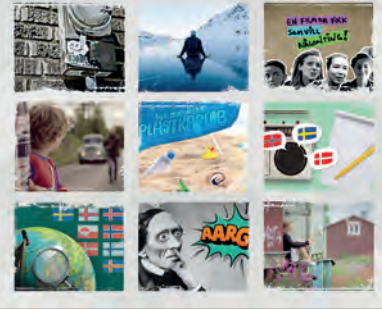
- ✓ yli 70 valikoitua lyhyt- ja dokumenttielokuvaa
- ✓ yli 170 kauno- ja tietokirjallista tekstiä
- ✓ yli 20 erilaista opetusteemaa
- ✓ Pohjoismaiden suurimman ystävyysluokkatietokannan
- ✓ Opettajaohjausta ja inspiraatiota opetukseeni
- ✓ ...sekä paljon, paljon muuta!

Norden-yhdistysten liitto kehittää ja hallinnoi Norden i Skolan-projektia läheisessä yhteistyössä Nordisk Språkkordination-projektin sekä paikallisten Norden-yhdistysten kanssa.

Projekti on voittoa tavoittelematon ja sitä rahoittavat Nordisk Språkkordination, Pohjoismainen ministerineuvosto sekä Nordplus Pohjoismaiset kielet.

Norden i Skolan-projektin kehittämä konsepti, joka tukee pohjoismaisten lasten ja nuorten kykyä ymmärtää naapurikieliään tanskaa, norjaa ja ruotsia, voitti vuonna 2011 pohjoismaisten yhteistyöministerien palkinnon.

- Pohjoismaiden ministerineuvosto
- Nordisk Sprogkoordination
- Nordplus

www.nordeniskolan.org
kontakt@nordeniskolan.org
+45 3026 0370

FI

Päästä Pohjola Luokkahuoneeseen!

Ilmainen oppimislusta koko Pohjolle

Norden i Skolan-projekti sopii...

ruotsinopettajille

- jotka haluavat painottaa pohjoismaisten naapurikielten - tanskan, norjan ja ruotsin - opetusta

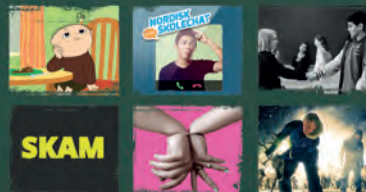
historian ja yhteiskuntaopin opettajille

- jotka ovat kiinnostuneita Pohjoismaiden historiasta ja ajankohtaisista yhteiskunnallisista ongelmista

luonnontieteiden ja maantiedon opettajille

- jotka haluavat tarkastella äärimmäisen ajankohtaisia kestävyys- ja ilmastokysymyksiä pohjoismaisten olosuhteiden ja maantieteen näkökulmasta

Mikä on Norden i Skolan?

Norden i Skolan on suunnattu kaikille luokka-asteille ja saatavilla kaikilla pohjoismaisilla kielillä. Oppimateriaali koostuu laajasta valikoimasta innostavia lyhytelokuvia, kauno- ja tietokirjallisia tekstejä, musiikkia, pelejä ym.

Materiaaliin liittyvät tehtävät tukevat opetus-suunnitelman tavoitteita kaikissa Pohjoismaissa. Materiaali on jaettu luokka-asteittain: 1-3, 5-6, 7-10 sekä toisen asteen koulutus.

Kiinnostaako pohjoismainen ystävyysluokka?

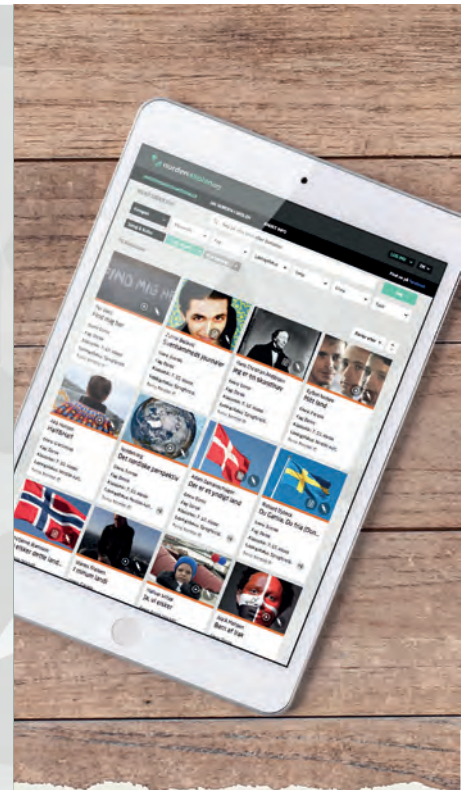
Norden i Skolan-projektin kautta voit löytää yhteistyökumppaneiksi pohjoismaisia ystävyysluokkia. Työskentelemällä yhdessä samankäisten kanssa oppilaasi pääsevät itse kokemaan kieliä ja kulttuureita aktiivisesti ja oppivat tiedostamaan olevansa osa suurempaa kokonaisuutta. Hae inspiraatiota yhteistyöhön osoitteesta nordeniskolan.org.

Tule mukaan pohjoismaiseen kouluchattiin!

Pohjoismainen kouluchatti on hauska ja uraaurtava vuorotteluchatti, jonka kautta voi tavata muita pohjoismaisia koululaisia ja samalla harjoitella tanskaa, norjaa ja ruotsin taitoja.

Kouluchatti järjestetään tiettyinä päivinä ja siihen osallistuu useita tuhansia koululaisia - katso seuraavan chattikierroksen ajankohta kotisivuiltamme tai Facebookista!

fb.me/nordeniskolan

www.nordeniskolan.org

8 Pohjoismaisen kulttuuripisteen erikoiskirjasto

Pääkirjoitus Ledare	4
Pääsihteerin terveiset Generalsekreterarens hälsning	6
Pohjoismaisen kulttuuripisteen erikoiskirjasto.....	8
Nordisk kulturkontakts specialbibliotek	10
Me kirjastossa Vi på biblioteket	12
Taas uusi ennätysvuosi Info Pohjolassa!.....	14
Nya rekord för Info Norden!.....	16
Pohjolan mentaaliset rajaesteet	18
Kesä Ruotsin Rivieralla	22
Nordjobba hos Jensen Seeds i Odense, Danmark	23
Saamelaiskäräjälain korjaaminen heittämällä seuraaville kansanedustajille	24
Nordisk filmglädje land och rike runt Pohjoismaista leffailoa ympäri maan	28
Hon återvänder efter emigrantår	30
Yhdistyksissä ja alueilla tapahtuu.....	32
Liity jäseneksi Bli medlem.....	35

14 Taas uusi ennätysvuosi Info Pohjolassa!

18 Pohjolan mentaaliset rajaesteet

POHJOLA-NORDEN AIKAKAUSLEHTI / TIDSKRIFT ISSN 1456-7644 (painettu) ISSN 1799-781X (verkkojulkaisu)
Päätoimittaja / Chefredaktör: Tove Ekman, Toimitussihteeri / Redaktionssekreterare: Susan Neffling, Osoite /
Adress: Topeliuksenkatu 20 / Topeliusgatan 20, 00250 Helsinki / Helsingfors, puh. / tfn 09-4542 080, pn@pohjola-
norden.fi, www.pohjola-norden.fi Ilmoitusmyynti / Annonnsförsäljning: pn@pohjola-norden.fi, Ulkoasu ja taitto /
Layout och ombrytning, Grano, 2/2023 ilmestyy lokakuussa / utkommer i oktober. Hinta 25 € / vuosikerta.
Pris 25 € / årgång. Kansikuva / Omslagsbild: Arbeta tillsammans -hanke / Pohjoiskalotin neuvosto, Pohjola-Norden
ry:n jäsenlehti. Pohjola-Norden rf:s medlemstidning.

Rajaesteiden poistaminen vaatii aktiivista työtä

Kim Berg, Pohjola-Nordenin liittohallituksen puheenjohtaja

Valtioneuvoston selonteko pohjoismaisista rajaesteistä saatiin eduskunnan käsittelyssä valmiiksi helmikuussa. Rajaesteillä tarkoitetaan Pohjoismaiden erilaisesta lainsäädännöstä, julkisista säännöistä tai käytänteistä syntyneitä esteitä, jotka vaikuttavat niin ihmisten kuin yritysten vapaaseen liikkumiseen Pohjoismaiden välillä. Usein kyse on aika arkipäiväisistä asioista, jotka kuitenkin aiheuttavat ongelmia Pohjoismaasta toiseen liikuttaessa.

Pohjola-Nordenilla on oma, tärkeä osansa rajaesteiden tunnistamisessa ja ratkomisessa. Pohjola-Nordenin johtamassa Suomen pohjoismaisessa rajaesteverkostossa edistetään tiedonvaihtoa eri toimijoiden, kuten viranomaisten, neuvontapalveluiden ja Pohjola-Nordenin, välillä rajaesteiden ennaltaehkäisemiseksi ja ratkomiseksi. Sen lisäksi tehdään kansallisen tason valmistelua ennen Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisuudessa toimivan rajaesteneuvoston kokouksia.

Pohjola-Nordenin hallinnoi myös Suomen Info Pohjolaa, joka on Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteispohjoismainen neuvontapalvelu. Info Pohjola edistää liikkuvuutta jakamalla tietoa esimerkiksi toisessa Pohjoismaassa opis-

kelusta. Henkilökohtainen neuvonta on myös tärkeä osa sen työtä.

Rajaesteisiin liittyvää työtä on tehtävä aktiivisesti, jotta Pohjolasta voi tulla tavoitteen mukaisesti maailman integroitunein alue ja jotta työperäinen maahan- ja maastamuutto helpottuisi Pohjoismaissa.

Seuraaviin rajaesteisiin olisi kiinnitettävä erityistä huomiota jatkossa. Sähköisestä tunnistautumisesta on tultava Pohjoismaissa yksinkertaisempaa. Tämä on tärkeää

silloin, kun on viranomaisiin yhteydessä opintoihin, työhön tai eläkkeeseen liittyen. Maahan muuttaneiden Pohjoismaiden kansalaisten on myöskin saatava nopeammin paikallinen henkilötunnus sekä kotikunta. Tällä hetkellä tässä voi kestää hyvin kauan. Tämä vuorostaan vaikuttaa mahdollisuuksiin vuokrata asunto tai tehdä työ sopimus. Myös päivähoito- ja koulupaikan myöntäminen on vaikeaa ilman henkilötunnusta ja kotikuntaa. Nämä kysymykset on ratkaistava, jotta Pohjoismaissa työskenteleminen ja opiskeleminen on jatkossa helpompaa.

Pohjoismaissa on myös voitava tehdä etättyötä samoilla ehdoilla. Sosiaaliturvan ja verotuksen tulee olla joustavaa ja helposti ymmärrettävää, kun työskentelee etänä Pohjoismaissa rajan yli.

Raja-aluekomiteoiden työlle täytyisi myös saada lisänäkkyvyyttä, sillä ne ovat yksi tärkeimmistä työkaluistamme, jonka avulla voimme saavuttaa tavoitteen Pohjoismaista maailman parhaiten integroituneena alueena. Tavoitteen saavuttamiseen pääsy edellyttää alueiden välisen yhteistyön syventämistä monella tasolla, jota aiemmat kokemukset ja perinteet pohjustavat. Samalla on todettava raja-aluekomiteoiden taloudellisista toimintaedellytyksistä, ettei niiden määrärahoihin ole tehty indeksitarkistusta yli kymmeneen vuoteen. Hyvin toimiva raja-aluekomitea on välttämätön, sillä meidän on pystyttävä ylläpitämään aktiiviteettitaso riittävän korkeana ja tekemään pohjoismaista yhteistyötä tunnetuksi eri alueilla.

Arbetet kring gränshinder bör göras aktivt så att Norden kan bli den mest integrerade regionen i världen, i enlighet med Vision 2030 och för att underlätta arbetsrelaterad in- och utvandring i Norden.

Det krävs ett aktivt arbete för att ta bort gränshinder

Text: Kim Berg, ordförande för Pohjola-Nordens förbundsstyrelse

Statsrådets redogörelse om gränshinder i Norden färdigställdes i riksdagens behandling i februari. Med gränshinder avses hinder som härrör från de nordiska ländernas olika lagstiftning, offentliga regler eller praxis som påverkar den fria rörligheten för både privatpersoner och företag mellan de nordiska länderna. Ofta handlar det om ganska vardagliga saker som ändå ställer till problem när man flyttar från ett nordiskt land till ett annat.

Pohjola-Norden har en egen viktig roll i att identifiera och avlägsna gränshinder. I Finlands nordiska gränshindernätverk, som leds av Pohjola-Norden, främjas informationsutbytet mellan olika aktörer, såsom myndigheter, informationstjänster och Pohjola-Norden, för att förebygga och avlägsna gränshinder. Dessutom görs förberedelser på nationell nivå inför mötena i gränshinderrådet, som verkar under Nordiska ministerrådet.

Pohjola-Norden administrerar även Info Norden i Finland, Nordiska ministerrådets samnordiska informationstjänst. Info Norden främjar rörlighet genom att dela information om till exempel studier i ett annat nordiskt land. Personlig rådgivning är också en viktig del av tjänstens arbete.

Arbetet kring gränshinder bör göras aktivt så att Norden kan bli den mest integrerade regionen i världen, i enlighet med Vision 2030 och för att underlätta arbetsrelaterad in- och utvandring i Norden.

Särskild uppmärksamhet bör fästas vid följande gränshinder i framtiden. Elektronisk identifiering måste bli

enklare i de nordiska länderna. Detta är viktigt när man är i kontakt med myndigheter angående studier, arbete eller pension. Nordiska medborgare som har flyttat till landet måste också snabbare få ett lokalt personnummer och bostadskommun. För närvarande kan det ta väldigt länge. Detta påverkar i sin tur möjligheterna att hyra lägenhet eller ingå ett arbetsavtal. Det är också svårt att få en dagvårds- eller skolplats utan personnummer och bostadskommun. Dessa frågor måste lösas för att det i framtiden ska bli lättare att arbeta och studera i de nordiska länderna.

I de nordiska länderna ska det också vara möjligt att utföra distansarbete under samma förutsättningar. Socialförsäkringen och beskattningen ska vara flexibel och lätt att förstå när man arbetar över gränsen på distans i de nordiska länderna.

Gränskommittéernas arbete bör också synliggöras, eftersom de är ett av våra viktigaste verktyg, med vilket vi kan nå målet att Norden ska vara den mest integrerade regionen i världen. För att nå målet krävs ett fördjupat samarbete mellan regioner på många plan, som bygger på tidigare erfarenheter och traditioner. Samtidigt ska det konstateras om gränskommittéernas ekonomiska verksamhetsförutsättningar att deras anslag inte har indexjusterats på mer än tio år. En välfungerande gränskommitté är nödvändig för att vi ska kunna hålla en tillräckligt hög aktivitetsnivå och göra det nordiska samarbetet känt i olika regioner.

Mer av allt eller smartare och mer strategiskt?

Tove Ekman
Generalsekreterare

Då den här tidningen utkommer har det snart gått ett år sedan jag tillträdde som generalsekreterare för Pohjola-Norden. På ett personligt plan är jag frustrerad över att så mycket av min tid och energi har gått åt till att reda upp förbundets gamla problem och så lite utrymme har funnits för strategisk utveckling. Mycket har vi ändå hunnit med på ett år, och blicken är stadigt riktad på framtiden.

Senhösten 2022 bad vi alla våra lokalföreningar bidra med tankar kring förbundets framtid. Ett stort tack till de 28 föreningar runtom i landet som skickade in svar på vår strategienkät! Det gläder mig att föreningarna har engagerat en stor mängd medlemmar i de lokala strategidiskussionerna.

Vi frågade vad ni tycker att förbundet ska prioritera då personalstyrkan är reducerad och förbundets ekonomi ansträngd. Synen på förbundets roll i förhållande till lokalföreningarna varierade en hel del. Vissa av er ansåg att förbundets viktigaste uppgift är att stöda lokalföreningarna och regionerna i deras verksamhet. Andra svar skissade upp en modell där förbundets roll främst är att jobba med nordiska frågor nationellt och över gränserna i Norden. Av enkätsvaren drar jag slutsatsen att det finns en klar beställning på att förbundet ska ta en proaktivare roll i samhällsdebatten, vara en kanal för medborgarpåverkan i nordiska frågor, en skarpare bevakare av nordiska intressen i rikspolitiken och en möjliggörare av möten över gränserna.

”Mera av allt” svarade någon på frågan vad förbundet borde prioritera i framtiden, men tyvärr är den ekvationen omöjlig. Den svåraste frågan var vad ni tycker att vi ska nedprioritera då resurserna inte räcker till allt. Det enda konkreta sparförslaget var att ge ut tidningen endast i digitalt format. Å andra sidan har den tryckta papperstidningen också sina förespråkare.

Tove Ekman Generalsekreterare / Pääsihteeri (Kuva/Bild: Pia Wickström)

I många svar poängteras vikten av förbundets skolverksamhet, och jag har goda nyheter: efter ett mellanår har vi igen kunnat säkra finansieringen för den. Det är igen möjligt för skolor och lärare att ansöka om bidrag för kurser och annan nordisk verksamhet. Också annan skolverksamhet är på gång; vad sägs till exempel om skolbesök av Norden-ambassadörer?

Gränshinder är en annan strategisk fråga som flera lokalföreningar uppmanar förbundet att prioritera. I den här tidningen kan ni läsa mer om det arbete vi gör inom Finlands nordiska gränshindernätverk och Info Norden. Stora evenemang kring nordiska frågor efterlystes också. Den här tidningen utkommer kring Nordens dag som firas 23.3 varje år. I år firar vi dagen med att tillsammans med våra samarbetsparter bjuda in till ett stort nordiskt seminarium i Helsingfors. På www.nordensdag.fi kan du följa med programmet live eller efteråt kolla på en inbanning.

Enemmän kaikkea vai järkevämmän ja strategisemmin?

Tove Ekman
Pääsihteeri

Tämän lehden ilmestymisen aikaan on kulunut pian vuosi siitä, kun aloitin Pohjola-Nordenin pääsihteerinä. Henkilökohtaisella tasolla olen turhautunut siitä, että ajastani ja energiastani on kulunut niin paljon liiton vanhojen ongelmien selvittämiseen, enkä ole ehtinyt keskittyä strategiseen kehittämiseen. Olemme siitä huolimatta saaneet paljon vuodessa aikaan, ja katseemme on tiukasti tulevaisuudessa.

Myöhäissyksyllä 2022 pyysimme kaikkia paikallisyhdistyksiä jakamaan ajatuksiaan liiton tulevaisuudesta. Suuri kiitos kaikille 28 paikallisyhdistykselle ympäri maata, jotka vastasivat strategiakyselymme! Minua ilahduttaa suuresti se, että yhdistykset ovat ottaneet niin paljon jäseniä mukaan paikallisiin strategiakeskusteluihin.

Me kysyimme, mitä liiton teidän mielestänne pitäisi priorisoida, kun henkilöstön määrä on rajattu ja liiton talous kovilla. Näkemys liiton roolista suhteessa paikallisyhdistyksiin vaihteli paljon. Jotkut teistä kokivat, että liiton tärkein tehtävä on tukea paikallisyhdistyksiä ja alueita heidän toiminnassaan. Muissa vastauksissa hahmoteltiin mallia, jossa liiton ensisijainen tehtävä on keskittyä pohjoismaisiin kysymyksiin sekä kansallisesti että yli rajojen Pohjolassa. Kyselyvastauksista päätellen liitolle on selkeät odotukset omaksua aktiivisempi rooli yhteiskunnallisessa keskustelussa, olla kansalaisvaikuttamisen kanava pohjoismaisissa asioissa, valvoa pohjoismaisten etujen toteutumista kansallisessa politiikassa ja mahdollistaa kohtaamisia yli rajojen.

”

Liitolle on selkeät odotukset omaksua aktiivisempi rooli yhteiskunnallisessa keskustelussa, olla kansalaisvaikuttamisen kanava pohjoismaisissa asioissa, valvoa pohjoismaisten etujen toteutumista kansallisessa politiikassa ja mahdollistaa kohtaamisia yli rajojen.

”Enemmän kaikkea” vastasi joku kysymykseen siitä, mitä liiton pitäisi priorisoida tulevaisuudessa, mutta se yhtälö on valitettavasti mahdoton. Vaikein kysymys oli, mitä meidän pitäisi tehdä vähemmän, kun resurssit eivät riitä kaikkeen. Ainoa konkreettinen säästöehdotus oli julkaista jäsenlehteä jatkossa vain digitaalisessa muodossa. Toisaalta taas painetulle paperilehdellekin löytyy puolestapuhujansa.

Monissa vastauksissa painotettiin liiton koulutoiminnan tärkeyttä, ja minulla on hyviä uutisia: yhden väli vuoden jälkeen olemme jälleen saaneet sille rahoitusta. Koulujen ja opettajien on jälleen mahdollista hakea apurahaa kursseihin ja muuhun pohjoismaiseen toimintaan. Myös muuta koulutoimintaa on tulossa: mitäs sanoisitte Norden-lähettiläiden kouluvierailuista?

Rajaesteet ovat myös yksi strateginen kysymys, johon paikallisyhdistykset kehottavat liittoa priorisoimaan. Tästä lehdestä voitte lukea lisää siitä työstä, jota teemme Suomen pohjoismaisen rajaesteverkoston ja Info Pohjolan parissa. Myös suuria pohjoismaisia tapahtumia toivottiin. Tämä lehti ilmestyy Pohjolan päivän aikoihin, jota vietetään 23.3. joka vuosi. Tänä vuonna juhlistamme päivää yhdessä yhteistyökumppaneidemme kanssa järjestämällä suuren pohjoismaisen seminaarin Helsingissä. Osoitteessa www.nordensdag.fi voit seurata ohjelmaa livenä tai katsoa nauhoitusta jälkikäteen.

Pohjoismaisen kulttuuripisteen erikoiskirjasto

– ainutlaatuinen pohjoismainen tapaamispaikka

Kaikki
lapsiryhmät
ovat tervetulleita
tutustumaan
pohjoismaiseen
kulttuuriin

Kiinnostaako vastajulkaistu pohjoismainen kirjallisuus? Tule siinä tapauksessa Helsingin sydämessä sijaitsevaan Pohjoismaisen kulttuuripisteen erikoiskirjastoon, osoitteeseen Kaisaniemenkatu 9. Pohjoismainen kulttuuripiste toimii Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisuudessa ja pyrkii vahvistamaan pohjoismaista kulttuurialan yhteistyötä ja kasvattamaan pohjoismaisen kulttuurin tuntemusta Suomessa. Kirjasto tarjoaa asiakkailleen kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta, lasten- ja Täällä voit lukea pohjoismaisia päivälehtiä, tehdä töitä tai lukea lastenkirjoja viihtyisässä kirjaluolassamme.

Teksti: Kira Nalin & Mikaela Wickström

Kuva: Nora Sayyad

Kohtaamispaikka kirjallisuudelle ja kielelle

Pohjoismainen kulttuuripiste järjestää pohjoismaisia kielikahviloita ja kirjallisuuspiirejä kerran kuussa sekä kirjailijavierailuja, seminaareja ja mielenkiintoisia näytellyitä pohjoismaisella teemalla. Kirjastossa on myös runsaasti toimintaa lapsille ja nuorille. Kirjastossa nostetaan esille vastajulkaistua pohjoismaista kirjallisuutta sekä aikuisille että lapsille ja nuorille. Löydät täältä kirjoja, joita ei muista kirjastoista löydy, ja sinun tarvitsee harvoin jonottaa saadaksesi uutuudet käsiisi. Pohjoismainen kirjasto on ainutlaatuinen Pohjolassa – lähin pohjoismainen kirjasto sijaitsee Pohjolan talossa Islannissa!

Lasten- ja nuortentoiminta

Kaikki lapsiryhmät ovat tervetulleita tutustumaan pohjoismaiseen kulttuuriin osallistumalla pohjoismaisen kirjaston lasten- ja nuorisokirjallisuuden ääneenlukuhetkeen tai työpajoihin.

Tarjoamalla neljäsluokkalaisille Pohjolan ympäri-pakettia Pohjoismainen kulttuuripiste haluaa erityisesti tukea koulujen opetussuunnitelmaa. Ohjelmaa on tarjolla sekä ruotsin- että suomenkielisille ryhmille, jotka tutustuvat koulussa Pohjoismaihin. Kirjastovierailun aikana ryhmä pääsee tutustumaan pohjoismaiseen luontoon, kirjallisuuteen ja pohjoismaisiin kieliin kuvien ja tarinankerronnan kautta.

Yläkouluikäiset voivat osallistua PalaPalaltaPohjolaan-työpajoihin, joissa oppilaat voivat keskustella ja kilpaila pohjoismaisesta musiikista, tv-sarjoista ja elokuvista yhdessä pohjoismaisten vetäjien kanssa.

Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnot

Kirjasto on vuosien varrella tehnyt tiiviisti yhteistyötä Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnon sekä lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinnon kanssa.

Kirjasto on useiden vuosien ajan kutsunut ehdokas-kirjailijoita esiintymään Helsingin kirjamesseilla sekä

osallistumaan Pohjoismaisen kulttuuripisteen kirjailijataapaamiin ja yleisötapahtumiin. Pandemian aikana järjestimme ehdokkaiden kanssa digitaalisia haastatteluja.

Pohjoismainen kirja-ahmatti

Oletko kuullut Pohjoismaisesta kirja-ahmatista? Pohjoismainen kirja-ahmatti on Pohjoismaisen kulttuuripisteen käynnistämä ja vetämä lukemisen edistämishanke, jota Pohjoismaiden ministerineuvosto rahoittaa.

Projektin tarkoituksena on laskea aikuisten kynnystä lukea lasten kanssa muiden Pohjoismaiden lastenkirjallisuutta. Tuottamalla pedagogista tukimateriaalia ajankohtaisille pohjoismaisille kuvakirjoille – kaikilla pohjoismaisilla kielillä – hanke luo lukevien aikuisten avulla lapsille varhaista kontaktipintaa pohjoismaisiin lastenkirja-arteisiin. Materiaali soveltuu käytettäväksi niin päiväkodissa kuin koulussakin ja se on hyvä portti Pohjoismaihin riippumatta siitä, onko kyse pohjoismaisista kielistä tai kulttuurista.

”

Pohjoismainen kirjasto on ainutlaatuinen Pohjolassa – lähin pohjoismainen kirjasto sijaitsee Pohjolan talossa Islannissa!

Pedagoginen materiaali on kaikille ilmainen ja sen voi ladata osoitteesta bokslugaren.org.

Nordisk kulturkontakts specialbibliotek

– en unik nordisk mötesplats

Alla barngrupper är välkomna att ta del av nordisk kultur

Är du sugen på nyutkommen nordisk litteratur? Kom då till Nordisk kulturkontakts specialbibliotek i hjärtat av Helsingfors, på Kajsaniemigatan 9. Nordisk kulturkontakt lyder under Nordiska ministerrådet och arbetar för att förstärka det nordiska samarbetet inom kulturfältet och öka kännedomen om nordisk kultur i Finland. Biblioteket erbjuder kunderna skönlitteratur, facklitteratur, barn- och ungdomslitteratur och tidskrifter på alla nordiska språk. Här kan du läsa nordiska dagstidningar och sätta dig ner och arbeta eller läsa barnböcker i bokgrottan.

Text: Kira Nalin & Mikaela Wickström

Bild: Nora Sayyad

Mötesplats för litteratur och språk

Nordisk kulturkontakt ordnar nordiska språkcaféer och en litteraturcirkel en gång i månaden, samt ordnar författarsamtal, seminarier och intressanta utställningar med nordiskt tema. Biblioteket har också livlig verksamhet för barn och unga. Biblioteket arbetar med att lyfta fram nyutkommen nordisk litteratur, både för vuxna och för barn och ungdomar. Här hittar du böcker som inte finns på andra bibliotek och du behöver sällan köa för att få tag i nyheter. Det nordiska specialbiblioteket är unikt i sitt slag i Norden – det närmaste nordiska biblioteket finns i Nordens hus på Island!

Barn- och ungdomsverksamhet

Alla barngrupper är välkomna att ta del av nordisk kultur genom att delta i det nordiska bibliotekets högläsningstunder och workshops kring barn- och ungdomslitteratur.

Genom att erbjuda Norden runt för fyror vill Nordisk kulturkontakt speciellt stöda skolornas läroplan. Programmet erbjuds för både svenskspråkiga och finskspråkiga grupper som läser om Norden i skolan. Under ett besök på biblioteket får gruppen bekanta sig med nordisk

natur och litteratur och de nordiska språken med hjälp av både bilder och storytelling.

Elever i högstadiet kan delta i Bit För Bit mot Norden-workshoppar där eleverna får både diskutera och tävla i nordisk musik, nordisk litteratur eller nordiska tv-serier och filmer tillsammans med nordiska värdar.

Nordiska rådets litteraturpriser

Biblioteket har genom åren samarbetat tätt med Nordiska rådets litteraturpriser: Nordiska rådets litteraturpris och Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris.

I flera år har biblioteket bjudit in de nominerade författarna för att uppträda på bokmässan i Helsingfors och för att delta i författarringel och publikenemang på Nordisk kulturkontakt. Under pandemin ordnades digitala intervjuer med de nominerade författarna.

Den nordiska bokslukaren

Har du hört om Den nordiska bokslukaren? Den nordiska bokslukaren är ett läsfrämjande projekt som initierats av och leds av Nordisk kulturkontakt och finansieras av Nordiska ministerrådet.

Projektet vill sänka tröskeln för vuxna att läsa barnlit-

”

teratur från andra nordiska länder med barn. Genom att producera pedagogiskt stödmaterial till aktuella nordiska bilderböcker – på alla nordiska språk – skapar projektet en tidig kontaktyta till de nordiska ländernas bokskatt för barn, med hjälp av läsande vuxna. Materialet kan användas både på daghem och skola och är en bra inkörspport till det nordiska, oberoende av om det gäller de nordiska språken eller kulturen.

Har du hört om Den nordiska bokslukaren? Den nordiska bokslukaren är ett läsfrämjande projekt som initierats av och leds av Nordisk kulturkontakt och finansieras av Nordiska ministerrådet.

Det pedagogiska materialet är gratis för alla och kan laddas ner på <https://bokslukaren.org>

Kira Nalin & Mikaela Wickström, bild: Heidi Orava

Me kirjastossa

Nimeni on Kira Nalin ja työskentelen erikoiskirjastonhoitajana Pohjoismaisen kulttuuripisteen kirjastossa. Ostan kaunoja tietokirjallisuutta aikuisille ja vastaan aineistosta, asiakaspalvelusta sekä meidän neljästä iltaisin työskentelevästä tuntityöntekijästä. Järjestän myös kirjallisuustapahtumia kirjastossamme. Olen intohimoinen lukija ja olen kirjoittanut romaanin.

Kiran kolme pohjoismaista lukuvinkkiä:

Linn Ullmann: *Jente*, 1983 (2022)

Jente 1983 on autofiktiivinen romaani, jolle on ominaista emotionaalinen rehellisyys. Ullmann kirjoittaa omista kokemuksistaan 16-vuotiaana nuorena naisena maailmalla. Hänellä oli suhde kolmekymmentä vuotta vanhempaan valokuvaajaan, joka oli kaikkea muuta kuin tasa-arvoinen. Ullmann tutkii muistojen haavoittuvuutta ja haurautta, ja raskaat oivallukset koskettavat lukijaa. Tämä romaani oli ehdolla Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnon saajaksi vuonna 2022.

Ann-Helén Laestadius: *Stöld* (2021)

Kirjan alussa yhdeksänvuotias poronhoitajan tytär Elsa todistaa, kuinka mies tappaa hänen poronsa. Hänet uhkaillaan hiljaiseksi ja hän elää pelossa vuosia ennen kuin ottaa asiat omiin käsiinsä. *Stöld* on romaani harvoin kuvatusta todellisuudesta, saamelaisten elämästä ylhäällä pohjoisessa. Laestadius kuvaa sukupolvien ajan jatkuneita epäoikeudenmukaisuuksia ja niiden seurauksia. *Stöld* valittiin vuoden 2021 kirjaksi Ruotsissa.

Vigdís Hjorth: *Er mor død?* / *Onko äiti kuollut* (2020)

Norjalainen Vigdís Hjorth on yksi Norjan arvostetuimmista kirjailijoista. *Er mor død*, joka oli ehdolla Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnon saajaksi vuonna 2021, on romaani naisesta, joka palaa kotimaahansa useiden vuosien maanpaon jälkeen. Nainen kohtaa olemattoman suhteensa äitiinsä. Teksti väreilee vihaa ja surua, mutta myös vastustamatonta mustaa huumoria. Hjorth kirjoittaa tinkimättömästi siitä, mikä on kiellettyä.

Vi på biblioteket

Mitt namn är Kira Nalin och jag jobbar som specialbibliotekarie på Nordisk kulturkontakts bibliotek. Jag köper in skön- och facklitteratur för vuxna och sköter samlingen, kundtjänsten och våra fyra timanställda som jobbar kvällar. Jag ordnar också litteraturevenemang vid vårt bibliotek. Jag är en passionerad läsare, och har skrivit en roman.

Kiras tre tips till nordisk läsning:

Linn Ullmann: *Jente, 1983* (2022)

Jente 1983 är en autofiktiv roman som kännetecknas av emotionell ärlighet. Ullmann skriver om sina erfarenheter som 16-årig ung kvinna ute i världen. Hon hade ett förhållande med en trettio år äldre fotograf som var allt annat än jämlikt. Ullmann undersöker utsattheten och skörheten i minnena, och läsaren berörs av de tunga insikterna. Denna roman var nominerad till Nordiska rådets litteraturpris år 2022.

Ann-Helén Laestadius: *Stöld* (2021)

I upptakten till boken blir nioåriga rensköterdottern Elsa vittne till hur en man dödar hennes renar. Hon hotas till tystnad och lever med rädslan i flera år innan hon tar ärendet i egna händer. *Stöld* är en roman om en sällan skildrad verklighet, om samernas liv uppe i norr. Laestadius skildrar orättvisor och brott som pågått i generationer och konsekvenserna av dessa. *Stöld* valdes till årets bok i Sverige år 2021.

Vigdis Hjorth: *Er mor død?* (2020)

Norska Vigdis Hjorth är en av Norges mest uppburna författare. *Er mor død*, som nominerades till Nordiska rådet litteraturpris år 2021, är en roman om en kvinna som återvänder till sitt hemland efter flera år i exil. Kvinnan konfronteras med sin icke-existerande relation till sin mamma. Texten vibrerar av ursinne och sorg, men också av en oemotståndlig svart humor. Hjorth skriver kompromisslöst om det mest förbjudna.

Hej! Jag heter Mikaela Wickström och är Seniorrådgivare inom barn- och ungdomslitteratur på Nordisk kulturkontakt. Jag har arbetat med barnlitteratur i snart 20 år, och att få arbeta med läsfrämjande, med nordisk litteratur och nordiskt samarbete över lag är något jag brinner för.

Mikaelas tre tips till nordisk läsning:

Riina Katajvuori och Martin Baltscheit: *Oravien sota* (2021)

Bilderboken *Oravien sota* nominerades till Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris 2022 och är en bok som alla borde läsa! För de äldre barnen handlar boken om det finska inbördeskriget med de röda och de vita, vargen och björnen osv. För de yngsta är boken en fabel om två bröder som blir osams om kottarna och börjar slåss, försonas och slutligen säger förlåt.

Amanda Chanfreau och Sofia Chanfreau:

***Giraffens hjärta är ovanligt stort* (2022)**

Finlandia Junior vinnaren anno 2022 *Giraffens hjärta är ovanligt stort*, är en underbar berättelse i både text och bild om längtan av en familj. Det är lätt för både liten och stor att dras med på äventyr till Giraffön då boken vimlar av fantasidjur, kapitlen har spännande namn och berättelsen dessutom innehåller en hel del spänningsmoment.

Nora Dåsnes: *Ubesvart anrop* (2021)

Den norska serieromanen för ungdomar, *Ubesvart anrop*, vann Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris 2022. En stark berättelse i bild och text om att hitta tillbaka sin identitet och tillbaka till livet efter de fruktansvärda terrorangreppen i Norge 2011.

Vi samarbetar gärna med olika aktörer inom kultur- och litterurfältet. Kontakta oss för mera information!

Hej! Minun nimi on Mikaela Wickström ja työskentelen Pohjoismaisessa kulttuuripisteessä lasten- ja nuortenkirjallisuuden vanhempana neuvonantajana. Olen työskennellyt lastenkirjallisuuden parissa pian 20 vuotta ja se, että saan työskennellä lukemisen edistämisen ja ylipäättään pohjoismaisen kirjallisuuden parissa, on minulle intohimo.

Mikaelan kolme pohjoismaista luvinkkiä:

Riina Katajvuori ja Martin Baltscheit: *Oravien sota* (2021)

Kuvakirja *Oravien sota* oli ehdolla Pohjoismaiden neuvoston lasten- ja nuorisokirjallisuuspalkinnon saajaksi vuonna 2022 ja on kirja, joka jokaisen kannattaa lukea! Vanhemmille lapsille kirja kertoo Suomen sisällissodasta: punaisista ja valkoisista, susista ja karhuista jne. Nuoremille lapsille kirja taas on satu kahdesta veljestä, jotka ovat eri mieltä kävyistä ja alkavat tapella, sopivat ja lopulta pyytävät anteeksi.

Amanda Chanfreau ja Sofia Chanfreau:

***Kirahvin sydän on tavattoman suuri* (2022)**

Finlandia Junior -voittaja 2022 *Kirahvin sydän on tavattoman suuri*, on niin kirjallisesti kuin kuvallisestikin ihana tarina perheen kaipuusta. Niin nuorten kuin vanhempienkin on helppo lähteä mukaan seikkailulle Kirahvisaarelle, sillä kirja on täynnä mielikuvituseläimiä, luvuilla on jännittäviä nimiä ja myös tarinassa on paljon jännittäviä hetkiä.

Nora Dåsnes: *Ubesvart anrop* (*Vastausta vailla*, 2021)

Norjalainen nuorille suunnattu sarjakuvaromaani, *Ubesvart anrop* (*Vastausta vailla*), voitti Pohjoismaiden neuvoston lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinnon 2022. Kuvallisesti ja kirjallisesti vahva tarina oman identiteetin löytämisestä uudelleen ja takaisin elämään palamisesta Norjassa vuonna 2011 tapahtuneiden kauheiden terrori-isukujen jälkeen.

Teemme mielellämme yhteistyötä eri kulttuuri- ja kirjallisuusalan toimijoiden kanssa. Ota yhteyttä saadaksesi lisätietoja!

Taas uusi ennätysvuosi Info Pohjolassa!

Missä pohjoismaisissa kysymyksissä kansalaiset kaipaavat tietoa?

Suomessa Pohjola-Nordenin hallinnoima Pohjoismaiden ministerineuvoston neuvontapalvelu, Info Pohjola, on vanhin ja ainoa neuvontapalvelu, joka palvelee vapaata liikkuvuutta hyödyntäviä asukkaita kaikkialla Pohjoismaissa. Vuosi 2022 oli tänä vuonna 25-vuotissyntymäpäiviään viettävälle palvelulle uusi ennätys. Mitkä asiat Pohjolassa herättivät kysymyksiä suomalaisissa viime vuonna? Entä mitkä asiat Suomessa herättivät kysymyksiä muista maista tulevissa?

Teksti: Heli Mäkipää, projektijohtaja Info Pohjola
Kuva: Karin Beate Nøsterud, norden.org

Käyttäjät Suomessa ovat kiinnostuneita erityisesti Norjasta ja Ruotsista.

Koronapandemian laantumisen ja uudelleen avattujen rajojen myötä Info Pohjolalle suunnatut kysymykset matkustusrajoituksista loppuivat, ja kansalaisia kiinnostivat taas vapaaseen liikkuvuuteen liittyvät kysymykset. Info Pohjolan tärkein tehtävä on parantaa yksityishenkilöiden mahdollisuuksia liikkua vapaasti Pohjoismaasta toiseen. Info Pohjola antaa tietoa ja neuvoa muuttamiseen, työskentelyyn, opiskeluun, tukijärjestelmiin ja yrityksen perustamiseen liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi Info Pohjola tiedottaa pohjoismaisista tukimahdollisuuksista sekä yleisesti pohjoismaisesta yhteistyöstä. Info Pohjolan verkkosivut löytyvät tanskaksi, suomeksi, islanniksi, norjaksi, ruotsiksi ja englanniksi, ja lisäksi Info Pohjola vastaa kysymyksiin fääriksi ja grönlandiksi.

Vuodesta 2022 tuli uusi ennätysvuosi Info Pohjolalle. Info Pohjolan verkkosivuja luettiin 2,7 miljoonaa kertaa, mikä jakautuu 1,9 miljoonalle kävijälle. Kasvua on 33 % ja 21 % vuoteen 2021 verrattuna. Lisäksi Info Pohjola vastasi 5 018 kysymykseen elämästä Pohjolassa, mikä on 7 % enemmän kuin vuonna 2021.

Vuoden alussa maailmanpoliittinen tilanne herätti pelkoa, mikä näkyi selkeästi Suomesta Info Pohjolaan tulevissa kysymyksissä. Tilanteen rauhoittuttua ovat kysymykset, jotka koskevat oleskelulupaa kolmansista maista tuleville, Suomen kansalaisuutta sekä työskentelyä, opiskelua tai

eläkettä toisessa maassa, olleet kasvussa. Monet suomalaiset, jotka ovat olleet kesä- tai kausitöissä Ruotsissa 1970–1990-luvuilla ja jotka ovat nyt siirtymässä eläkkeelle, tarvitsevat tietoa oikeudestaan työeläkkeeseen sekä ohjeita eläkkeen hakemiseen.

Suomalaiset ovat hieman kiinnostuneempia Pohjolasta kuin muut pohjoismaalaiset Suomesta. Sekä Suomesta tulevien käyttäjien määrä että Suomesta kiinnostuneiden käyttäjien määrä on kumpikin hieman yli 10 prosenttia. Käyttäjät Suomessa ovat kiinnostuneita erityisesti Norjasta ja Ruotsista. Suomalaisten käyttäjien vierailuista 38 % koskee Norjaa, ja suomalaisilta tulevista kysymyksistä 43 % koskee Ruotsia. Jos kysymyksistä poistetaan Pohjolan ulkopuolelta tulevat käyttäjät, tulee 44 % Suomea koskevista kysymyksistä Ruotsista.

Mutta mikä Pohjoismaiden välillä liikuttaessa erityisesti mietityttää? Yksi esiin nouseva teema on sähköisen asioinnin mahdottomuus rajojen yli. Yhteiskunnan digitalisaatio on johtanut siihen, että kaikki julkiset palvelut ovat nykyään verkossa, mutta palveluihin tunnistautumiseen tarvitaan sähköinen henkilötunnus, joka ei toimi maan rajojen yli. Monet Info Pohjolaan yhteyttä ottavat ovat ärsytyneitä siitä, ettei suomalaisilla sähköisillä tunnistusvälineillä voi tunnistautua muiden maiden julkisissa palveluissa. Esimerkiksi ihmiset, jotka työskentelevät tai

”

Info Pohjolan tärkein tehtävä on parantaa yksityishenkilöiden mahdollisuuksia liikkua vapaasti Pohjoismaasta toiseen.

ovat työskennelleet toisessa Pohjoismaassa, jossa eivät enää asu, eivät voi hoitaa asioitaan veroviranomaisten, sosiaaliturvaviranomaisten tai eläkeviranomaisten kanssa. Pahimmassa tapauksessa viranomaiset vaativat henkilökohtaisen vierailun asian hoitamiseksi.

Toinen selkeä teema on väestörekisteriviranomaisten käsittelyajat Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa, josta Kim Berg myös artikkelissaan kirjoittaa. Se, etteivät toiseen maahan muuttavat saa henkilötunnusta asioiden hoitoon mutkattomasti heti muuton yhteydessä, aiheuttaa huolta ja ongelmia.

Kolmas viime vuonna Suomessa esiin nousseista teemoista on koulu- tai opiskelupaikkaan liittyvät ongelmat. Jotkut toiseen Pohjoismaahan muuttaneet perheet ottavat yhteyttä Info Pohjolaan siksi, että koulupaikan löytäminen lapsille on osoittautunut vaikeaksi. Esimerkiksi koulut Ruotsissa vaativat, että oppilaiden äidinkielen on oltava ruotsi ja ohjaavat vanhemmat ottamaan yhteyttä englanninkielisiin kouluihin, joihin on usein kuukausien jonot. Korkeakoulupintojen kohdalla Ruotsiin haettaessa kelpoisuusvaatimuksena on sekä ruotsin että englannin kieli A-kielenä, mikä ei vastaa suomenkielisen lukion opetussuunnitelmaa.

Info Pohjola dokumentoi ja raportoi kaikki ongelmatilanteet Pohjoismaiden ministerineuvoston rajaestesihteeristölle ja

muille yhteistyökumppaneille. Ongelmat pyritään ratkomaan käytännönläheisesti, mutta jos ongelmaa ei saada ratkaistua viranomaisyhteistyönä, voi rajaesteneuvosto ottaa sen käsiteltäväkseen. Rajaesteneuvosto on poliittisesti nimetty mutta riippumaton elin, joka on saanut Pohjoismaiden hallituksilta tehtäväksi edistää sekä yksityishenkilöiden että yritysten vapaata liikkuvuutta Pohjoismaissa. Yhdessä Pohjola-Norden ja sen rajaesteverkosto, Info Pohjola ja rajaesteneuvosto yrittävät edistää Pohjolan integraatiota ja tehdä pohjoismaisen yhteistyön visiosta totta.

Lue lisää Info
Pohjolan viime vuodesta:
[www.norden.org/fi/information/
info-pohjolan-vuosikertomukset](http://www.norden.org/fi/information/info-pohjolan-vuosikertomukset)

Lue lisää rajaesteneuvostosta:
[www.norden.org/fi/information/tietoa-
pohjoismaiden-ministerineuvoston-
rajaestetyosta](http://www.norden.org/fi/information/tietoa-pohjoismaiden-ministerineuvoston-rajaestetyosta)

Lue lisää pohjoismaisen
yhteistyön visiosta:
[www.norden.org/fi/julkilausuma/
visio-2030](http://www.norden.org/fi/julkilausuma/visio-2030)

Nya rekord för Info Norden!

Vilka nordiska frågor behöver medborgarna information om?

Nordiska ministerrådets informationstjänst Info Norden, som administreras av Pohjola-Norden i Finland, är den äldsta och enda informationstjänsten som guidar nordbor som utnyttjar rörelsefriheten i hela Norden. Året 2022 var ett rekordår för Info Norden, som fyller 25 år i år. Vilka frågor i Norden väckte frågor bland finländarna förra året? Och vilka frågor om Finland hade de som kom från andra länder?

Text: Heli Mäkipää, projektledare Info Norden
Bilder: Magnus Frödenberg norden.org, Benjamin Suomela, norden.org

Efter att coronapandemin avtagit och gränserna öppnats på nytt har frågorna om reserestriktioner upphört och medborgarna var åter intresserade av rörlighetsfrågor. Info Nordens primära uppgift är att förenkla privatpersoners möjligheter att röra sig fritt i Norden. Det gör Info Norden genom att informera om gällande nordiska regelverk vid flytt, arbete, studier, stödordningar och annat. Dessutom informerar Info Norden allmänt om nordiskt samarbete. Informationen finns tillgänglig på danska, finska, isländska, norska, svenska och engelska, och man kan ställa frågor även på färöiska och grönländska.

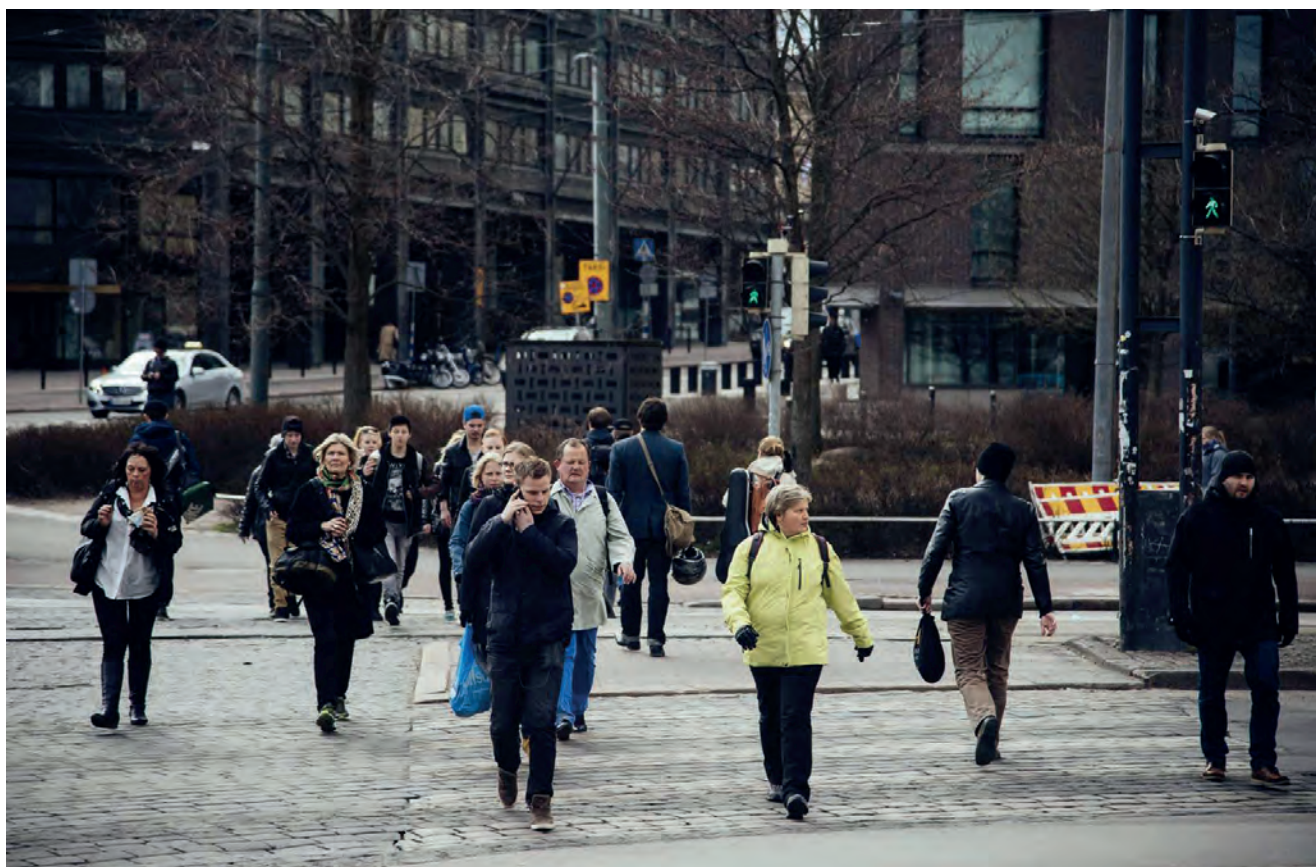
Året 2022 blev ett rekordår för Info Norden. Info Nordens webbsidor lästes 2,7 miljoner gånger av över 1,9 miljoner användare. Detta innebär en ökning på 33 % (visningar) respektive 21 % (individuella användare) jämfört med 2021. 5 370 personer ställde frågor om livet i Norden till Info Norden. Det är 7 % mer än 2021.

I början av året väckte den världspolitiska situationen rädsla vilket syntes tydligt i frågorna som kom från Finland till Info Norden. Efter att situationen lugnat sig har antalet frågor varit stigande gällande frågor om tredjelandsmedborgares uppehållstillstånd, medborgarskap i Finland samt arbete, studier eller pension i ett annat nordiskt land. Många finländare som har sommar- eller

säsongsjobbat i Sverige på 1970–1990-talen och som nu går i pension behöver information om sin rätt till arbetspension och vägledning i ansökningsprocessen.

Finländarna är lite mer intresserade av Norden än vad andra nordbor är av Finland. Både antalet användare från Finland och antalet användare intresserade av Finland är lite över 10 procent. Användare i Finland intresserar sig speciellt för Norge och Sverige. Sidor om Norge står för 38 % av alla sidvisningar från användarna i Finland, och 43 % av alla förfrågningar från användare i Finland handlar om Sverige. Om man exkluderar förfrågningar från länder utanför Norden kommer 44 % av alla förfrågningar om Finland från Sverige.

Men vad undrar de som rör sig över gränsen i Norden särskilt över? Ett tema är hur omöjligt det ofta är att uträtta ärenden digitalt över gränser. Digitaliseringen har lett till att alla offentliga tjänster nuförtiden finns online, men för att kunna identifiera sig behöver man e-legitimation som inte fungerar över landsgränser. Många som kontaktar Info Norden är irriterade över det faktum att man inte kan identifiera sig med finsk e-legitimation i andra länders offentliga tjänster. Till exempel människor som jobbar eller har jobbat i ett annat nordiskt land som de inte längre bor i kan inte sköta sina ärenden med

skattemyndigheten, socialförsäkringsmyndigheten eller pensionsmyndigheten. I värsta fall kräver myndigheten ett personligt besök.

Ett annat tydligt tema är handläggningstiderna hos folkbokföringsmyndigheterna i Finland, Norge och Sverige, vilket även Kim Berg skriver om i sin artikel. Att den som flyttar till ett annat land inte får ett personnummer på ett okomplicerat sätt direkt vid flytten för att ta hand om saker och ting, väcker oro och problem.

Ett tredje tema som kom fram i Finland förra året var problem gällande skol- och studieplatser. En del familjer som flyttat till ett annat nordiskt land har kontaktat Info Norden för att det har varit svårt att hitta skolplatser för barnen. Till exempel skolor i Sverige kräver svenska som modersmål och hänvisar föräldrar att kontakta engelskspråkiga skolor som ofta har en väntetid på flera månader. När det gäller antagning till en högskola i Sverige, är kravet för behörighet en lång lärokurs i både svenska och engelska vilket inte överensstämmer med det finskspråkiga gymnasiets läroplan.

Info Norden dokumenterar och rapporterar om alla problemställningar till Nordiska ministerrådets gränshindersekretariat och andra samarbetspartners. Målet är att

försöka lösa problemen pragmatiskt, men om inte samverkan mellan myndigheter lyckas, kan gränshinderrådet ta ärendet till behandling. Gränshinderrådet är ett politiskt tillsatt men oberoende organ som har fått i uppdrag av de nordiska regeringarna att främja den fria rörligheten i Norden för både individer och företag. Tillsammans försöker Pohjola-Norden och dess gränshindernätverk, Info Norden och gränshinderrådet främja integrationen i Norden och förverkliga visionen för nordiskt samarbete.

Läs mer i Info Nordens årsrapport:
www.norden.org/sv/information/info-nordens-arsrapporter

Läs mer om gränshinderrådet:
www.norden.org/sv/information/om-nordiska-ministerradets-granshinderarbete

Läs mer om vision 2030:
www.norden.org/sv/declaration/var-vision-2030

Pohjolan mentaaliset rajaesteet

Arjen integraatio on edennyt pisimmälle rajaseuduilla, jossa ihmiset ja yritykset ovat oppineet hyödyntämään valtioiden eroja heille suotuisalla tavalla. Mentaaliset rajaesteet estävät kuitenkin ihmisiä tai yrityksiä liikkumasta maiden tai alueiden välillä. Ne liittyvät aina aiempiin, omiin tai muiden kokemuksiin. Mentaaliset rajaesteet näkyvät siinä, mitä tehdään.

Teksti: Paula Mikkola

Kuvat: Arbete tillsammans -hanke & Kent Lidman / Pohjoiskalotin neuvosto

Rajaton Pohjoiskalotti

Pohjoiskalotti oli pitkään historiallisesti yhteinen, rajaton alue. Sen asukkailla oli vahvat kulttuuri- ja sosiaaliset yhteydet toisiinsa. Rajanveto Ruotsin ja Suomen välille 1809 sovittiin Ruotsin ja Venäjän kesken, eikä siinä huomioitu millään tavalla Pohjoiskalotin kulttuurisia ja kielellisiä perinteitä tai yhteistä historiaa. Vaikka rajanvedosta on jo kauan, sen vaikutukset tuntuvat edelleen Pohjoiskalotin asukkaiden asenteissa.

Pohjoismainen passivapaus vuonna 1952 helpotti merkittävästi asukkaiden liikkumista maasta toiseen, ja raja-alueiden kansalaiset pystyivät rakentamaan elämänsä rajattoman arjen pohjalle. Kun korona-kriisi iski maaliskuussa 2020 ja Pohjoismaat lähtivät taistelemaan viruksen leviämistä vastaan erilaisilla strategioilla, rajat suljettiin ja kansalaisten vapaa liikkuvuus rajan yli vaikeutui tai tuli mahdottomaksi. Vastakkainasettelut valtioiden välillä nousivat myös esiin ja kansallisuuden merkitys korostui.

Rajattomat työmarkkinat

Tavoite Pohjoiskalotin rajattomista työmarkkinoista kuitenkin elää vahvana edelleen. Alueelle on suunniteltu 150 miljardin euron arvosta suurinvestointeja, jotka luovat toteutuessaan Pohjoiskalotille jopa 10 000 uutta työpaikkaa. Tällaisen työvoiman tarpeen tyydyttäminen ei onnistu yhdeltäkään Pohjoiskalotin valtiolta yksin vaan haasteeseen tulee vastata alueiden välisellä yhteistyöllä. Suurininvestoinnit vaativat, että ajatus Pohjoiskalotin yhteisistä, rajattomista työmarkkinoista toteutuu ja työvoima voi kitkatta siirtyä sinne, missä kysyntä on kiivainta.

Työvoimaa tarvitaan valmistavaan teollisuuteen, kaivostoimintaan, hoito- ja hoiva-alalle sekä rakennustoimintaan, kaupan ja matkailun sektoreille. Työtilaisuuksia avautuu niin julkiselle kuin yksityisellekin sektorille. Tarvitaan tietoa avoimista työpaikoista ja työskentelystä toisessa maassa.

Mentaalisista rajaesteistä selvitys

Työvoiman liikkuvuuden lisääminen rajojen yli on ollut pitkään tavoitteena esimerkiksi matkailualalla, jossa kausiluonteisuus on ollut rasitteena. Jos työvoima liikkuisi huippusesonkien mukaan maiden välillä niin, että talvisesonkina ollaan töissä Lapin matkailukeskuksissa ja kesäsesongiksi siirrytään töihin Pohjois-Norjaan, ympäri- vuotinen työllistyminen tulisi mahdolliseksi.

Uusin selvitys perustuu 33 haastatteluun, joista 21 on työntekijöiden, työnantajien, työnhakijoiden ja opiskelijoiden syvähaastattelua, sekä netissä toteutettuun kyselyyn, johon saatiin 273 vastausta. Yhteenvedossa nousi esiin useita mentaalisia rajaesteitä. Selvitys löytyy osoitteesta <https://www.lapinliitto.fi/wp-content/uploads/2021/09/Mentaaliset-rajaesteet-loppuversio-210630-FI.pdf>

Sosiaaliset verkostot ja rajan etäisyys

Sosiaalinen elinympäristö muovaa näkemystämme siitä, mitä on mahdollista tehdä. Se inspiroi tai lannistaa, avaa ovia ja ohjaa johonkin suuntaan. Myönteiset esimerkit rohkaisevat lähtemään (kuntaesimerkit, perhesiteet, hankkeet). Mitä vähemmän henkilöllä on sosiaalisia verkostoja toiseen maahan, sitä suurempi on epävarmuus. Pelko ettei selviä, osaa työtään, kielitaidon riittävyys tai yksinäisyyden pelko ovat painavia syitä olla lähtemättä.

Etäisyys rajasta ja naapurimaasta on myös merkittävä tekijä. Mitä kauemmaksi rajasta mennään sitä harvempi tiedostaa mahdollisuuden hakea töitä naapurimaasta. Vastaavasti mitä lähempänä rajaa henkilö asuu, sitä halukkaampi on ottamaan töitä vastaan toisesta maasta. Matka-ajalla tai työmatkalla ei vaikuta olevan suurempaa merkitystä.

Sosiaalisten verkostojen merkitys näkyy myös siinä mielikuvassa, joka asukkailla on oman asuinmaan eri alueista. Pohjoista pidetään jotenkin yhteisöllisempänä ja siellä ihmiset pitävät huolta toisistaan, kun taas etäisemmillä pääkaupunkiseuduilla sosiaalisten suhteiden rakentaminen ventovieraiden ihmisten kanssa täytyy aloittaa alusta. Kauempana rajasta asuvat kokevat useammin kielen esteeksi kuin rajan läheisyydessä asuvat.

Se, millä tavalla naapureista ja naapurimaista kerrotaan, vaikuttaa vahvasti halukkuuteen lähteä töihin toiselle alueelle. Puhutaan kansallisista stereotyyppioista ja asetetaan vastakkain me ja ne muut.

Kansalliset, alueelliset ja paikalliset stereotyyppit

Se, millä tavalla naapureista ja naapurimaista kerrotaan, vaikuttaa vahvasti halukkuuteen lähteä töihin toiselle alueelle. Puhutaan kansallisista stereotyyppioista ja asetetaan vastakkain me ja ne muut. Niiden muiden ominaisuuksia määrittelemällä vahvistetaan tunnetta omasta yhteisöstä eli minkälaisia me itse olemme.

Monet stereotyyppit ovat kuitenkin ristiriitaisia, ne riippuvat henkilön omista kokemuksista tai voi jopa puhua altistumisesta toisen maan tavoille ja kulttuureille. Suomalainen voi pitää ruotsalaista besserwisserinä tai isoveljenä, joka sanelee, mikä on oikea toimintatapa. Toisaalta ruotsalaisia pidetään mukavina ja seurallisina. Ruotsalaiset pitävät suomalaisia nurkkapatrioottisina, sulkeutuneina ja vaikeina lähestyä, mutta kunhan suomalaisiin tutustuu niin he ovat luotettavia ja uskollisia ystäviä.

Samassa maassa asuville syntyy yhteinen viitekehys, jonka läpi asioita tarkastellaan. Sitä voidaan kutsua myös kansalliseksi painovoimaksi. Kouluopetus, uutisraportointi ja lainsäädäntö rakentavat tietämystä kotimaasta ja helpottavat siellä elämistä. Samalla vahvistuu usko, että ulkomailla elämä on erilaista, outoa ja vierasta. Kouluissa opetetaan (historia ehkä pois lukien) hyvin vähän naapurimaasta, nykykulttuurista, asumisesta tai elämisestä siellä. Naapurimaan uutisia kuulee tai näkee harvoin.

Erityisesti pandemian aikana kävi selväksi, että kun vakiintuneet rakenteet horjuvat (vapaa liikkuvuus rajan yli), kansalliset käsitykset eroista kärjistyvät.

Kieli mentaalisenä rajaesteinä

Kielitaito mainitaan usein esteenä ulkomaille töihin lähtemiselle. Henkilön oma käsitys siitä, millainen kielitaito työmarkkinoilla hyväksytään vaikuttaa siihen merkittävästi. Tosiasia on, että valtioiden ja toimialojen välillä on eroja siinä, millaista kielitaitoa vaaditaan. Suomen työmarkkinoille on vaikeampi päästä ilman hyvää kielitaitoa, mikä vaikuttaa vastaavasti siihen, etteivät ruotsalaisyritysten työntekijät halua työskennellä Suomessa, koska kieli on vaikeaa. Turvallisuusmääräykset luonnollisesti vaikuttavat kielitaitovaatimukseen etenkin tehtaissa, kaivoksissa tai konepajoilla. Naapurimaan kielen osaaminen voi olla myös etu esimerkiksi opetusallalla, hoito- ja hoivapalveluissa, kaupan ja matkailun alalla.

Kielillä on taipumus tulla luokitelluksi hierarkkisesti; kollektiivisten asenteiden tai arvojen vaikutuksesta. Kielten arvojärjestys vaikuttaa siihen, missä määrin jotakin kieltä käytetään yksityisissä ja julkisissa yhteyksissä. Naapurimaan kielen opettelu vaikuttaa olevan haastavaa etenkin nuorelle sukupolvelle, jolle pohjoismaisen yhteistyön merkitys ei ole yhtä tärkeää kuin vanhemmille ja jonka tilalle on tullut EU- ja globaalitason yhteistyön painotus. Nuoret kokevat, että englantia käyttämällä puhujat ovat tasaveroisia. Etenkin pohjoismaisten kielten osaaminen heikkenee, mikä saattaa heikentää myös rajat ylittävää yhteistyötä. Tämä kehitys voi johtaa siihen, että visio rajattomasta Pohjolasta tai Euroopasta muuttuu utopiaksi.

Kielitaitoa koskevat tunteet luovat ilmapiiriä, joka voi vaikuttaa negatiivisesti rajat ylittävään integraatioon. Kieliin liittyy assosiaatioita ja muistoja, jotka vaikuttavat suhtautumiseen ja halukkuuteen oppia puhumaan niitä: Esimerkiksi Suomen historiassa ruotsin kieltä on pidetty hierarkian kielenä. Vastaavasti Ruotsissa harjoitettu assimilaatiopolitiikka piti aikoinaan kaksikielisyyttä ongelmana, joka hidasti kognitiivista kehitystä ja teki lapsista vähemmän lahjakkaita. Tämä vähensi sinne muuttaneiden suomalaisten ja meänkieltä puhuvien halukkuutta siirtää kotikielen taito nuoremmalle sukupolvelle.

Arkinen kielipolitiikka vetää näkymättömiä rajoja myös työpaikalle; vähemmistökieltä puhuvat pysyttelevät keskenään. Taukojen aikainen kommunikointi työpaikalla ratkaisee, missä määrin ihmiset uskaltavat testata ja lähteä parantamaan kielitaitoaan vai eristäytyvätkö he omaksi ryhmäkseen. Vastaavasti vilkkaat, arkipäivän sosiaaliset kontaktit rajan yli lisäävät halukkuutta osata toisten kieliä.

Työnhakuun liittyvät rakenteelliset ja mentaaliset esteet

Haastatellut henkilöt kertoivat ongelmista löytää tietoja toisen maan avoimista työpaikoista. Mistä niistä löytää tietoja? Haastatellut ehdottivat kansallisten työvoimapalveluiden sivujen yhteen linkittämistä tiedonsaannin helpottamiseksi. Lisäksi työvoimaviranomaiset voisivat antaa vinkkejä toisen maan työpaikoista. Se onkin yksi yleiseurooppalaisen EURES-palvelun toiminnoista. Myös työhönottajärjestelmiä pidetään vaikeaselkoisina. Haasteita koetaan sitä enemmän mitä huonommin työnhakija tuntee toisen maan työmarkkinat.

Työvoimapula saa työnantajat katsomaan rekrytoinnissa myös oman maan rajojen ulkopuolelle. Etenkin pienemmissä yrityksissä rekrytoinnit tehdään usein yrittäjän omien sosiaalisten verkostojen kautta. Työnantajan voi olla helpompi palkata ihmisiä, joilla on samanlainen tausta kuin itsellä eli jos työnantaja on itse maahanmuuttaja, kynnys palkata ulkomaista työvoimaa on alempi. Työnhakijat uskovat, että aikaisemmat sosiaaliset kontaktit ovat vähemmän tärkeitä, kun töitä haetaan suuryrityksestä.

Ruotsin ja Suomen työkulttuurit koetaan erilaisina. Molemmille maille yhteistä on korkea työmoraali, lojaalisuus työnantajaa kohtaan ja rehellisyys. Naapurimaan töihin hakeutuvia leimaa uteliaisuus; se tarjoaa mahdollisuuden kokea ja kokeilla jotain uutta.

Työnhakijoilla on kuitenkin erilaisia käsityksiä maiden työkultuurista. Jonkun mielestä ruotsalaiselle työnantajalle työntekijän hyvinvointi tärkeää, kun taas suomalainen työnantaja pyrkii ottamaan työntekijästä mahdollisimman suuren tehon irti. Suomen työkulttuuria pidetään hierarkkisena, jossa pomo päättää asioista, käskytyks tapahtuu ylhäältä alas ja työtahti on kireä.

Ruotsin työkulttuuri on keskustelevalta, positiivinen ja suhtautuu avoimesti erilaisuuksiin. Toisaalta keskustelua pidetään aikaa vievänä ja vähemmän tehokkaana johtamistapana. Työnhakijat nostivat haastatteluissa esiin myös erot uusien työntekijöiden rekrytoinnissa. He kokivat, että henkilökohtainen soveltuvuus tehtävään on Ruotsissa tärkeämpää kuin koulutodistukset. Samoin jotkut katsoivat, että työnhakijan ikä oli useammin työhaussa rasitteena Suomessa kuin Ruotsissa.

Henkilökohtaiset ominaisuudet ja esteet

Se, kuinka turvallisuushakuinen työntekijä on, ratkaisee paljon. Luonnollisesti on helpompaa ja turvallisempaa pysyä kotimaassa. Onko henkilö valmis altistumaan mukavuusalueensa ulkopuolelle?

Ratkaisevaa on myös se, kuinka paljon vaivaa pitää nähdä uuden oppimiseksi. Mikä on kohtuullinen vaatimus? Työnhakija voi pelätä riittävätkö ammatti- ja kielitaito. Näiden lisäksi tulee vielä huoli mahdollisesta perheen tilanteesta: mistä löytyy asunto, löytyykö puolisolle töitä, mihin lapset menevät kouluun?

Moni uskoo, että rajan yli työssäkäynti on monimutkaista, byrokraattista ja sisältää monia rajaesteitä. Pandemian aikainen uutisointi, muiden kertomukset ja kuulopuheet vain osaltaan vahvistavat tätä.

Kielitaitoa koskevat tunteet luovat ilmapiiriä, joka voi vaikuttaa negatiivisesti rajat ylittävään integraatioon.

Etäisyys rajasta lisää entisestään epävarmuutta, joka liittyy lähinnä muodollisiin rajaesteisiin.

Vetovoimatekijät ja suositukset

Monella naapurimaahan töihin hakeutuvalla on positiivinen kuva maan työkuultuurista ja työmarkkinoista. He näkevät naapurimaan mahdollisuutena saada parempi työpaikka ja korkeampaa palkkaa (vaihtelee tosin toimialoittain). He pitävät ikääntyneiden työllistymismahdollisuuksia parempina Ruotsissa ja ovat ehkä kokeneet ikä syrjintää Suomessa.

Koettu este voi olla toiselle vetovoimatekijä. Esimerkiksi näkemykset kielitaidon merkityksestä vaihtelevat; puolet pitää kieltä esteenä (kielitaito ei riitä) ja 25 % mahdollisuutena (suomen kielen osaajia tarvitaan myös Ruotsin työmarkkinoilla). Työpaikan tai yrityksen kulttuurilla on myös merkitystä sille, mitä pidetään houkuttelevana.

Selvityksen laatijat tekevät raportissa suosituksia eri tahoille. Työvoimaviranomaisia kehoitetaan helpottamaan töiden ja työntekijöiden löytämistä. Yhteiset työnhaualustat ja yritysten rekrytointitapahtumista tiedottaminen ovat näistä esimerkkejä. Paikallislehdissä voisi julkais- ta enemmän tietoa naapurimaiden työmarkkinoista sekä siitä, millaista elämä työpaikkakunnalla on. Kunnat ovat tahollaan myös houkuttelemassa muuttajia omille alueilleen, jolloin on tärkeää kertoa, mitä kunta tulijoille tarjoaa.

Kouluja kehoitetaan panostamaan kielitaidon parantamiseen ja ruotsin kielen opetukseen. Hyvänä esimerkkinä on ”Fika på svenska” -kokeilu kynnyksen alentamisesta kielen käyttämiseen. Toivotaan lisää panostusta kielen opettamiseen osana ammattitaidon opettelua, jolloin ammattisanasto tulee tutuksi työn ohessa. Vielä suositellaan, että etenkin rajattomien työmarkkinoiden toteutumista hidastavat rajaesteet ratkaistaisiin nopeasti. Yksi keino asioinnin helpottamiseen olisi, jos kaikki vastuuviranomaiset saataisiin koottua saman katon alle.

Pohjola-Nordenin rooli

Pohjola-Nordenilla on mielestäni oma, vahva rooli mentaalisten rajaesteiden alentamisessa. Järjestö välittää positiivista asennetta rajat ylittävää yhteistyötä kohtaan ja edistää pohjoismaisuutta kaikilla tavoin. Jokainen suomalainen saa opetella ruotsia koulussa. Ruotsin kielen osaamisen merkitystä tulevaisuuden työmarkkinoilla tulisi järjestön toimesta entisestään korostaa, etenkin jos tavoitteena on saada toteutettua pohjoismainen visio maailman integroituneimmasta alueesta.

Järjestön tehtävänä on myös tarjota kansalaisille mahdollisuus aktivoida omaa kielitaitoaan säännöllisesti.

Esimerkkinä hyvistä tapahtumista ovat jo kielikahvilat, unohtamatta myöskään järjestettyjä vierailuja, matkoja ja retkiä naapurimaihin. Niiden aikana luodaan arvokkaita kontakteja ja rakennetaan sosiaalisia verkostoja, joiden merkitys rajat ylittävälle toiminnalle on äärettömän arvokas. Vaihto-ohjelmat ja leirikoulut tarjoavat myös sosiaalisia kontakteja, joiden avulla pääsee tutustumaan naapurimaan kulttuuriin ja työelämään.

Mentaalisten rajaesteiden määritelmä:

Rajat, joita luodaan, ylläpidetään ja monistetaan arjessa. Tietoisesti tai tiedostamatta ne estävät ihmisiä tai yrityksiä liikkumasta maiden tai alueiden välillä. Ne eivät välttämättä liity fyysisiin tai maantieteellisiin esteisiin (muuri, joet, vuoret, pitkät välimatkat), oikeudellisiin tai poliittisiin esteisiin. Ne liittyvät aina aiempiin, omiin tai muiden kokemuksiin. Ne ovat kollektiivisia ja niitä levitetään kertomuksina tai stereotyyppisinä käsityksinä ”niistä muista”. Mentaaliset rajaesteet ovat kulttuurisia, jaettuina ja opittuja, ja ne ilmenevät siinä, mitä tehdään.

Kesä Ruotsin Rivieralla

Teksti: Viola Mickos

Kuulin Nordjobbista lukion ruotsinopettajaltani, jolla oli itsellään siitä kokemusta. Minulla ei ollut ikinä käynyt mielessäkään ulkomailla työskentely, ja olin jotenkin aina ajatellut, että Pohjoismaat ovat jotenkin ”tylsii”. Oli lukion toisen vuoden kevät. Minulla ei ollut suunnitelmassa kirjoittaa ruotsia, enkä ollut sen takia erityisen ahkerasti panostanut ruotsin kursseihin. Kesäloman aikana kuitenkin innostuin Nordjobbista niin, että päätin hakea sieltä kesätyön

seuraavalle kesälle.

Alkuvuodesta 2022 aloin joka päivä tarkistamaan Nordjobbin työpaikkailmoituksia, ja lähetin hakemuksen sokeasti melkein joka ikiseen paikkaan. Halusin kesätyön niin kovasti, että mikä vain kävisi. Lukuloma alkoi, ja samalla jännitin saisinko Nordjobbilta työpaikkaa ollenkaan. Olin varmuuden vuoksi hakenut työpaikkoja myös kotoa Tampereelta, jossa työpaikkoja minulle jo tarjottiinkin. Elättelin kuitenkin vielä toivoa Nordjobbista.

Sain Nordjobbilta kolme työtarjousta. Ensimmäisenä työksi tarjottiin puutarhatyötä Tanskasta. Työ olisi ollut vain nelisen viikkoa, sillä en lakituksen takia olisi pystynyt lähtemään aikaisemmin keväällä. Olin muutenkin halunnut olla pidemmän aikaa töissä, joten kieltäydyin tästä työstä. Sitten minulle tarjottiin työtä vanhustenhoidosta Tukholmasta. Olin innoissani ottamassa työtä vastaan, mutta ongelmaksi nousi asuminen. Työsopimus olisi ollut syyskuun loppuun, mikä tarkoittaisi, että opiskelija-asunnot ovat pois laskuista. Kyselin muilta Tukholmaan meneviltä Nordjobbareilta, jos etsimme asumuksen kimpassa. Tämän kanssa painimme, kunnes sitten sain kolmannen työtarjouksen Nordjobbilta. Työ oli leirintäalueen bistrotyöntekijä Ruotsin länsirannikolla, asuminen olisi työnantajan puolesta hoidettu. Työ oli kuin napakymppi, sopi aikaisempaan työkokemukseeni mutta tärkeimpänä minun ei tarvitsisi stressata asumisen saamisesta. Otin tämän työn vastaan.

Ruotsiin lähtöä en kauheasti ehtinyt jännittää. Toukokuussa toimin vapaaehtoisena MM-kisoissa, ja kisojen jälkeen piti järjestellä lakkijuhlia. Lakitus oli lauantaina ja Ruotsiin lähdin heti seuraavana maanantaina. Samaan paikkaan kanssani Nordjobbin kautta tuli toinen suomalainen ja yksi italialainen. Oli helpottavaa, että oli

muitakin samassa tilanteessa kuin minä. Työt alkoivat heti seuraavana päivänä.

Työ oli perinteistä ravintolatyötä: tilausten rahastamista, annosten valmistelua sekä siisteydestä huolehtimista. Rauhallisina hetkinä oli mukava jutella työkavereiden sekä vieraiden kanssa.

Asuimme Varbergissa, pienessä kaupungissa hieman Göteborgista etelään, Ruotsin länsirannikolla. Ihanaa rannikkoseutua, todella kaunista kesällä. Varbergissa on kaksi saman ketjun leirintäaluetta toisilla puolin kaupunkia. Toisella leirintäalueella työskenteli norjalainen nordjobbari. Heinäkuun alussa muutimme kaikki neljä nordjobbaria asumaan saman katon alle. Asuimme omakotitalossa, noin 20 minuutin ajomatkan päässä työpaikaltamme. Meille vuokrattiin tämän myötä myös auto käyttöömmme. Maisemanvaihto työpaikan ympäristöstä oli mukavaa, sillä heinäkuu on suosituista sesonkiaikaa, ja kiire töissä oli tuntuvaa.

Paikkakunta oli pieni, joten vapaa-ajalla ei oikein voinut muuta kuin käydä kävelyillä ja uimassa. Kokonaisina vapaapäivinä pystyi sitten helposti lähtemään esimerkiksi käymään Göteborgissa. Paikkakunnan pienuus ja tekemisen puute rehellisesti välillä ärsytti, mutta negatiivisetkin tunteet ovat luonnollisia. Varsinaista koti-ikävää en missään vaiheessa tuntenut, mutta yksinäisyys alkoi loppua kohden hieman painaa, sillä läheisimmät kaverini lopettivat töissä ennen minua. Toisaalta vapaa-aikani moninkertaistui sesongin loputtua elokuun puolella välissä koulujen alkuun, töitä oli enää vain viikonloppuisin. Tämä antoi minulle mahdollisuuden hyödyntää mahtavia kulkuyhteyksiä muualle Eurooppaan. Kävin muun muassa Kristiansandissa Norjassa, Kööpenhaminassa sekä jopa Berliinissä. Rahaa se kyllä kulutti, mutta tältä kesältä nimenomaan halusin enemmän tienata kokemuksia kuin rahaa. Ja niitä kyllä sainkin.

Kotiinpaluu aiheutti ristiriitaisia tunteita. Olin toki innoissani lähdössä takaisin kotiin, kolme kuukautta on kuitenkin pitkä aika olla poissa kotoa. Toisaalta oli haikeaa lähteä, ja jotenkin vaikeaa käsittää, että tänne en mitä luultavammin tule enää uudestaan, korkeintaan ohikulkumatkalla. Kotiin palattua tuntui, ettei olisi missään muualla ollutkaan. Olen ylpeä itsestäni, että uskalsin lähteä nordjobbariksi enkä missään nimessä kadu kesää Ruotsissa. Kielitaidon parantuminen, ystävyysuhteet ja kokemukset olivat parasta tässä kokemuksessa.

Nordjobba hos Jensen Seeds i Odense, Danmark

Text: Yoanna Rönqvist – Nordjobb-ambassadör för Finland

Förra sommaren jobbade jag och ungefär 40 andra nordjobbare hos Jensen Seeds i Odense, Danmark. Min storasyster hade två år tidigare jobbat som nordjobbare på samma ställe och uppmanade mig att söka. Jag var genuint först lite skeptisk, men jag lyckades inte hitta något annat sommarjobb i Finland. Jensen Seeds skickade arbetsavtalet och allting annat jag behövde veta innan jag åkte i väg.

Efter att ha tagit tåget ner till Helsingfors, flög jag till Köpenhamn och sedan med tåg vidare till Odense. Jag kånkade fram med min kappsäck och ryggsäck ut till Dalum lantbruksskola utanför centrum, i över en halvtimme till fots. En allé av lindar leder dig in till skolans innergård där det i mitten står en liten fontän. Mitt första intryck av skolan var att den kändes hemtrevlig med många olika utrymmen som man kunde vistas i. Som instruktionerna sa så ringde jag till vaktmästaren som kom och gav mig nycklarna till mitt rum. Man bodde vägg i vägg med skolans studerande, vilket ibland kunde vara lite jobbigt.

Jag var tydligen den näst första nordjobbaren som anlänt fastän det bara var två dagar innan första arbetsdagen. Följande dag började alla nordjobbare anlända och vi lärde snabbt känna varandra. Vi pratade främst engelska, eftersom inte alla kunde tala flytande svenska. Många var helt nya till Nordjobb. Första arbetsdagen stod vi alla och väntade på bilarna som skulle komma och hämta upp oss vid baksidan av skolan. Vi blev körda till Jensen Seeds fabrikk och fick en kort arbetsintroduktion innan vi delades in i grupper på 3–6 nordjobbare.

Vår arbetsuppgift var att hitta felaktiga spenatplantor som måste elimineras innan det är för sent. Det finns både han- och honplantor och ifall någondera plantan har fått en konstig mutation så blir också deras frön defekta. Varje arbetsgrupp hade åtminstone en handledare som visade hur de felaktiga plantorna såg ut. Vi gick långsamt körspåren på fälten i rad så vi skulle täcka så mycket yta som möjligt. I början var jobbet ganska tungt och fötterna var ömma efter att ha gått i flera timmar, men det blev bättre efter den första veckan.

Även fast arbetsdagarna var långa och tröttsamma så hade man tid att göra vad man ville på helgerna. Vi missade alla att fira midsommar i våra hemländer, men vi ordnade en egen midsommarfest på bakgården. Tillsammans gjorde vi till och med en midsommarstång av de spenatplantor vi plockat under dagen. Föreningen NORDEN sponsrade också oss med coca-cola, öl och snacks. Nordjobb ordnade även fritidsaktiviteter som kanotpadd-

ling och bowling. Jag åkte själv till Köpenhamn under en dag för att turista lite i huvudstaden.

Sex veckor passerade mellan spenatfälten och spontana äventyr i Odense. Den sista veckan var lite segare än de tidigare, men man höll upp moralen tillsammans. Efter allting vi gjort tillsammans så kändes det nästan lite vemodigt att säga hejdå till allihop. Vi hade alla blivit goda vänner och delat så många roliga minnen i Odense. Många funderade på att återvända den här sommaren. Så även jag. Vill du också komma med oss?

Saamelaiskäräjälain
korjaaminen
heittämällä seuraaville
kansanedustajille

Kun meitä kaikkia painaa huoli maapallon tulevaisuudesta, saamelaisen elämänmuoto on kestävä. Meitä kannattaa kuulla.

Pirita Näkkäljärvi

Teksti: Hannu Alatalo

Viime vaalikauden alussa kysyin omalta kansanedustajaltani YK:n ILO 169:n sopimuksen ratifioimisesta muiden sivistysvaltioiden tapaan myös Suomessa. Saamelaiskäräjälain uudistaminen oli silloinkin hallitusohjelmassa – äsken nähtyyn verrattuna keskusteluissa hyvin vähän. Kysymykseni sisältö meni näin:

- Ettehän te Suomen eduskunnassa voi loputtomasti mennä sen hokeman taakse, että kun ne saamelaiset ovat keskenään niin erimielisiä. Emme me suomalaiset ettekä te kansanedustajatkään asioista yleensäkin aivan liikuttavan yksimielisiä ole, jos vaikka eduskunnan kyselytunneista mitään voi päätellä.

Kansanedustajani hymähti vastaukseksi.

Nyt kun Saamelaiskäräjälain uudistus oli kolmatta vaalikautta tapetilla, kuulin kansanedustajani lausumasta, ettei hän ole tainnut näiden vuosien aikana ehtiä perehtyä asiaan sen enempää. Asioitahan eduskunnassa kyllä piisaa, sen me kaikki tiedämme.

Mistä on kyse?

Onko kyse arvostuksesta? Tällaista kuulee:

- Eivätkö saamelaiset ole jo niin hyvin sopeutuneet, ettei heitä enää juuri erota alueelle muuttaneesta lannan väestä. Miksi heille pitäisi jotain erityistä suoda? Samassa maassa tässä eletään. Saamelaisillakin on Suomessa sentään äänioikeus.

Pirita Näkkäljärvi on yrityskauppa-ammattilainen ja Saamelaiskäräjien vaaleilla valittu jäsen.
Kuva: Ville-Riiko Fofonoff

Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) ihmisoikeuskomitean ja rotusyrjinnän vastaisen komitean erityissäädöksen tarkoitus on turvata alkuperäiskansojen olemassaolo ja perinteisten kulttuurien erityispiirteet, sekä estää sulautuminen valtaväestön kulttuuriin.

Saamelaiset ovat Euroopan ainoa alkuperäiskansa. Se on kiistämätön tosiasia.

Olisiko meillä varaa ajatella, että saamelaisilla on meille annettavaa? Jotain, joka rikastuttaa meidän suomalaistenkin elämää, jos me annamme heidän olla sitä, mitä he ovat.

Aktiivisaamelaisena Pirita Näkkäljärvi näkee maailman kokonaisuutena

Saamelaiskäräjien vaaleilla valittu inarilainen jäsen Pirita Näkkäljärvi:

- Saamelaiset elävät suorassa suhteessa luontoon. Poronhoidossa ja luontaiselinkeinoissamme yleensäkin näemme päivittäin, missä kunnossa luonto on ja mitä se kestää – myös mitä se ei kestä. Kun meitä kaikkia painaa huoli maapallon tulevaisuudesta, saamelaisen elämänmuoto on kestävä. Meitä kannattaa kuulla.

Pirita Näkkäljärvi on yrityskauppa-ammattilainen, kauppatieteiden maisteri ja median ja viestinnän maisteri. Hän toimi Yle Sápmín päällikkönä vuosina 2012–2016. Pirita kertoo näkevänsä globaalien maailman, jonka hyväksi meillä kaikilla on annettavaa. Voimme hyvin elää toisiamme kunnioittaen ja toisiltamme oppien. Kulttuurien rikkauudet ovat kerrostuneet ja tallentuneet kieliin ja elämäntapaan. Voimme aivan hyvin elää modernia elämää, kunhan tiedämme, kuinka se rakentuu.

Mikkel Näkkäljärvi korostaa pohjoismaisuutta

Piritan serkku, rovaniemeläinen Mikkel Näkkäljärvi, on Pohjola-Nordenin ry:n varapuheenjohtaja:

- Saamelaiset ovat hyvin pohjoismainen kansa, vaikka aikanaan pohjoisen rajasulku hankaloitti ja hankaloittaa edelleen poronhoitoa. Ikäikaisten käytäntöjen lisäksi yhteistyöllä on satavuotiset sopimuksiin perustuvat perinteet. Saamelaisten kansallispäivä 6. helmikuuta tulee vuonna 1917 pidetystä ensimmäisestä saamelaisten pohjoismaisesta yhteiskokouksesta Trondheimissa.

Mitä korjauksia nykyisellään yhteisöä heikentävään lakiin?

Mikkel Näkkäljärven mukaan yksi uudistettavan Saamelaiskäräjälain tavoitteista niin sanotun lappalaispykälän poistamisen kohdalla on vahvistaa saamelaisten itsemääräämisoikeutta ja siten saamelaista kulttuuria keskeisesti ylläpitäviä elinkeinoja.

Saamelaiskäräjille pyrkii henkilöitä, joita saamelaisyhteisö ei tunnista siihen kuuluviksi. Pyrkijät, jotka eivät ole välittäneet saamen kielen ja kulttuurin kohtalosta, ovat kiinnostuneet pääsemään vaikuttamaan saamelaisten elinkeinoja – kalastusta ym. – koskevissa asioissa ja hyöty-mään saamelaisyhteisön kustannuksella – sitä heikentäen.

Saamen kulttuuri rakentuu elinkeinjensa perustalle.

Mikkel Näkkäljärvi on mm.
Pohjola-Nordenin varapuheenjohtaja.
Kuva: Hannu Alatalo

Heidän elävä tulevaisuutensa, säilyminen alkuperäiskansana, on riippuvainen, miten heidän elinkeinoihinsa vaikutetaan.

Lainuudistusesitys ei sisällä veto-oikeutta maankäyttöä koskevissa asioissa.

Helsingin Sanomien mukaan uudistettavaksi tuleva laki sen sijaan vahvistaa viranomaisten neuvottelu- ja kuulemisvelvoitetta. Keskeistä on, että saamelaisilla on oikeus itse määrittää, ketkä kuuluvat alkuperäiskansaan.

Saamelaiskäräjät tahtoi äänin 15-3

Oikeusministeriön kansliapäällikkö ja saamelaiskäräjälaki-toimikunnan puheenjohtaja Pekka Timonen perustuslakivaliokunnan julkisessa kuulemisessa 25.1.2023:

”Tämä eduskunnan käsiteltävänä oleva ehdotus ei ole kaikkien saamelaisten mielenmukainen. Vielä vähemmän se on niiden mielenmukainen, jotka katsovat kuuluvansa alkuperäiskansa saamelaisiin, mutta joita alkuperäiskansaa edustavat toimielimet eivät sen jäseniksi tunnista. Samoin esitystä vastustavat sellaiset tahot, jotka katsovat, että saamelaisten tunnustaminen alkuperäiskansaksi ja siihen perustuva erityiskohtelu eivät ole oikeutettuja.

Tähän asetelmaan ei ole olemassa sellaista ratkaisua, joka helpaisi kaikille. Enemmistön hyväksynnän on riitettävä lähtökohdaksi. Haluan korostaa, että käsiteltävänä oleva ehdotus on Saamelaiskäräjien selkeän enemmistön hyväksymä. Äänestystulos 15-3 merkitsee yli 80 % enemmistöä. Jos vertaamme sitä eduskunnan päätöksentekoon, niin vastaava tilanne syntyisi, jos 170 kansanedustajaa olisi paikalla ja äänestettäisiin noin äänin 140-30. En usko, että kukaan riitauttaisi tällaista eduskunnan kantaa sillä perusteella, että siinä on ollut vähemmistö ja jotkut jäsenistä ovat olleet poissa. Edustuksellinen demokratia edellyttää enemmistöpäätösmenettelyä ja saamelaisilla on siihen sama oikeus kuin muillakin edustuksellisilla toimielimillä. Suomi on sekä allekirjoittajana tässä alkuperäiskansojen julistuksessa että YK:n jäsenvaltiona useissa eri sopimuksissa sitoutunut kunnioittamaan saamelaisten omaa päätöksentekoa.

Edellä sanomaani liittyy esityksen varmaan merkittävin muutos aiempaan, eli niin sanotun lappalaiskriteerin poistaminen. Saamelaiset ja heitä edustavat päätöksentekijät eivät ole tuota

kriteeriä koskaan hyväksyneet ja sen käyttäminen on Suomesa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön myötä aiheuttanut tilanteen, jossa Suomi ei toteuta YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien julistuksen 33. artiklaa, eikä myöskään noudata niitä kansainvälisiä sopimuksia, joissa sama periaate on toistettu ja vahvennettu. Juuri tästä Suomi on saanut YK:n ihmisoikeuskomitean ja CERD-komitean langettavat ratkaisut.

Nuo toimielimet eivät sano, eivätkä edes voisi sanoa, että Suomen pitää toteuttaa juuri tietynlainen uusi lainsäädäntö. Mutta ne sanovat, ja sen ne sanovat ilman minkäänlaista tulkinnanvaraa, että Suomen on korjattava vallitseva tilanne, ja että korjaaminen on tehtävä alkuperäiskansa saamelaisia kuunnellen ja heidän hyväksymällään tavalla. Juuri näin on lainvalmistelussa toimittu.”

Pekka Timonen mainitsee puheenvuoronsa lopuksi, että kun Suomi on halunnut profiloitua ihmisoikeuksien edelläkävijänä, siihen kuuluu oikeudellisen kontrollin lisäksi, että kansallisia ratkaisujamme arvioidaan ulkopuolelta. Tätäkin periaatetta tehty lakiesitys kunnioittaa.

Artikkelin kirjoittaja suosittelee kaikkia perehtymään Oulun yliopiston saamenkulttuurin professori Veli-Pekka Lehtolan uuteen kirjaan *Entiset elävät meissä – Saamelaiden tarinat ja Suomi*. Tallenne kirjailijahaastattelusta marraskuussa 2022 on katsottavissa myös Youtubessa:

”Entiset elävät meissä – professori Veli-Pekka Lehtolan kirjailijahaastattelu Tornionlaakson museolla”.

Kuva: Lotta Hagelin ja Helmi Hagelin

Serkusten Pirita ja Mikkel Näkkäljärven isoäiti Inga Näkkäljärvi kolmas vasemmalta.
Kuva: Toivo Itkonen (Suomalais-ugrilainen kuvakokoelma, Museovirasto)

Nordisk filmglädje land och rike runt

Våren för med sig många nya bekantskaper för den nordiska filmens vänner inom ramen för serien Månadens nordiska film. Serien visas på tio orter från februari till maj. Lahtis är med som ny ort.

Idén med projektet Månadens nordiska film är att föra de nordiska filmerna till biografer runtom i landet. Ofta är de nordiska premiärfilmernas visit på den lokala biografen väldigt kort eller så kommer filmerna aldrig upp på repertoaren, utan visas endast på de större orterna. Via serien hoppas vi kunna råda bot på detta och sprida nordisk filmglädje land och rike runt! Genom att samla de nordiska filmerna till en serie gör vi det också lättare för publiken att hitta dem på repertoaren.

Såsom tidigare varierar programmet ortvis, eftersom vi vill skraddarsy det enligt lokala önskemål. I programmet har vi bland annat den pinfärska danska filmen *Den store stilhed*. Detta gläder oss särskilt mycket eftersom filmen inte kommer att sättas upp kommersiellt på biograferna i Finland. Även svenska *Maya Nilo (Laura)* samt dokumentärfilmerna *Skål* från Färöarna visas i serien och är sådana som inte annars visas på biograferna i Finland. I serien visar vi också mer kända titlar, såsom *Bränn alla mina brev* och *Utvandrarna*. Även isländska *Dýrið (Lamb)* som tilldelades Nordiska rådets filmpris finns med på repertoaren.

Månadens nordiska film välkomnar också skolgrupper. Såsom tidigare har förhandsanmälda skolgrupper fritt inträde till visningarna. På Walhallas hemsida www.walhall.fi/sv finns närmare instruktioner om hur skolorna kan anmäla sig. Längst ner på vår hemsida www.pohjola-norden.fi finns det en kalender över filmföreställningarna runtom i landet.

Serien Månadens nordiska film arrangeras av: Walhalla rf, Pohjola-Norden rf, Svenska nu och Nordisk kulturkontakt i samarbete med de lokala arrangörerna runtom i Finland. Även Danska ambassaden och Kärlek & Anarki-festivalen deltar i samarbetet.

Pohjoismaista leffailoa ympäri maan

Pohjoismaisen elokuvan ystäväille kevät tuo mukanaan monta uutta tuttavuutta Kuukauden pohjoismainen elokuva -sarjan myötä. Elokuvia esitetään kymmenellä paikkakunnalla kerran kuukaudessa helmikuusta toukokuuhun. Lahti on mukana uutena paikkakuntana.

Sarjan ideana on tuoda pohjoismaisia elokuvia elokuvateattereihin ympäri maan. Usein pohjoismaisten ensi-iltaelokuvia esitetään paikallisissa teattereissa vain hyvin lyhyen ajan tai sitten ne eivät koskaan tule edes valikoimaan, vaan niitä esitetään ainoastaan isommilla paikkakunnilla. Sarjan kautta toivomme voivamme korjata tämän ja levittää pohjoismaista elokuvailoa ympäri maan! Yhdistämällä elokuvat yhdeksi sarjaksi on yleisönkin helpompi löytää ne valikoimasta.

Ohjelma vaihtelee paikkakunnittain, sillä haluamme vastata paremmin paikallisiin toiveisiin. Ohjelmistossa on muun muassa uusi tanskalainen elokuva *Den store stilhed (The great silence)*. Tämä on mielestämme erityisen ilahduttavaa, sillä elokuva ei tule saamaan kaupallista ensi-iltaa Suomen valkokankailla. Lisäksi sarjaan kuuluu ruotsalainen *Maya Nilo (Laura)* sekä färsaarelainen dokumenttielokuva *Skål*, joita ei myöskään muuten elokuvateattereissa nähdä. Ohjelmistossa on myös tunnetumpia elokuvia, kuten *Bränn alla mina brev* sekä *Utvandrarna*, unohtamatta islantilaisista elokuvaa *Dýrið (Lamb)*, jota palokittiin Pohjoismaiden neuvoston elokuvapalkinnolla.

Myös koululaisryhmät ovat tervetulleita nauttimaan pohjoismaisista elokuvista. Ennakoilmoittautuneet kouluryhmät pääsevät näytöksiin veloituksetta. Walhallan kotisivuilta www.walhall.fi löytyy lisätietoa ilmoittautumisesta. Kotisivuiltamme www.pohjola-norden.fi löytyy myös tapahtumakalenteri kaikista elokuvanäytöksistä ympäri Suomen.

Kuukauden pohjoismainen elokuva -sarjan järjestää: Walhalla ry, Pohjola-Norden ry, Svenska nu sekä Pohjoismainen kulttuuripiste yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa ympäri Suomen. Myös Tanskan suurlähetystö sekä Rakkautta & Anarkia -festivaali ovat yhteistyössä mukana.

KEVÄT 2023 / VÄREN 2023

KUUKAUDEN POHJOISMAINEN ELOKUVA / MÄNADENS NORDISKA FILM

ESPOO HÄMEENLINNA JOENSUU JYVÄSKYLÄ LAHTI OULU
TAMPERE TORNIHAPARANDA TURKU VAASA
ESBO JOENSUU JYVÄSKYLÄ LAHTIS TAMMERFORS
TAVASTEUS TORNIHAPARANDA ULEÅBORG VASA ÅBO

ESITYSPAIKAT & YHTEISTYÖKUMPPANIT / VISNINGSPLATSER & SAMARBETSPARTNERS

ESPOO/ESBO: Hanaholmens kulturcentrum, Svenska nu
HÄMEENLINNA/TAVASTEUS: Bio Rex & Museo Milltarla, Kino Tavast ry
JOENSUU: Elokuvateatterikeskus Tapio, Pohjois-Karjalan elokuvayhdistys ry & Pohjola-Norden
JYVÄSKYLÄ: Kino Aurora, Keski-Suomen elokuvakeskus
LAHTI/LAHTIS: Kino Ilris / Päljät-Hämeen elokuvakeskus ry
OULU/ULEÅBORG: Elokuvateatteri Studio, Oulun elokuvakeskus
TAMPERE/TAMMERFORS: Arthouse Cinema Niagara, Pirkanmaan elokuvakeskus
TORNIHAPARANDA: Tornionlaakson museo, Pohjola-Norden
TURKU/ÅBO: Logomo, Varsinais-Suomen elokuvakeskus
VAASA/VASA: Elokuvateatteri Ritz, Elokuvakeskus Botnia

Lisätietoa kaikista esityksistä / Tilläggsinfo om samtliga visningar:

www.walhalla.fi

THE GREAT
SILENCE / Den
store stilhed
(Kathrine Bracks,
DK 2023)
Kuvaohjelma:
Scanbox

MAYA NILO (LAURA)
(Lovisa Sirén, SE 2022)
Kuvaohjelma: RGA

SKÅL (Cecilie Debeli,
Maria Torgard, FO 2021)
Kuva: DFJ

Ohjelmisto
vaihtelee
paikkakunnittain
Ottvis varierende
repertoar

POLTA NÄMÅ KIRJEET / Bränn alla
mina brev (Björn Runge, SE 2022)
Kuva: SF Studios

Sarjan järjestää / Serien arrangeras av:

walhalla
www.walhalla.fi

svenska nu
svenskanu.fi

Pohjoismainen
kulttuuripiiri

Yhteistyössä mukana myös
/ I samarbete med:

IFILM
DANISH FILM INSTITUTE

Johanna Rosenlund har förkovrat sig i sitt yrke i Norge och kom hem för att starta eget företag.

Johanna Rosenlund inleder kanske en trend:

Hon återvänder efter emigrantår

Finlandssvenska Johanna Rosenlund från Österbotten blev emigrant som tjugoföråring och nu åtta år senare är hon återvändare. Med sig i bagaget hem har hon kunskaper och idéer från Norge som hon vill förverkliga i ett eget nystartat företag för byggnads- och kulturmåleri i Kristinestad.

Text: Gunni Nordström, bild: Johanna Rosenlund

Det ska sägas att många gärna vill se henne som ett tecken på en ny trend av återvandring. I de österbottniska svenskbygderna har nämligen länge rått en oro över att ungdomarna emigrerar så snart de är färdiga med sin utbildning i hemlandet och att tendensen är att de blir kvar i det nya landet. Sverige har varit målet för de flesta.

Men Johanna Rosenlund kom tillbaka, även om kontakterna med arbetskamraterna och vännerna i den lilla fjällstaden Røros i Norge inte är brutna. När den här intervjun görs har hon just fått en förfrågan från den norska arbetsgemenskap hon varit en del av i sju år om hon kan tänka sig att delta i ett projekt i dekormåleri nästa vinter.

Efter en kort sejour i Sverige hamnade hon i en inspirerande arbetsmiljö som anställd i en måleriservicefirma som samarbetar med konservatorer och forskare på området byggnadsvård och färger. Här kom hon att stanna i sju år.

Hon blev inte bara biträdande chef för måleri och golvläggning utan kom också att delta i rekonstruering av dekormålningar från 1700-talet. Hon lärde sig mycket på det sistnämnda området i samarbetet med professor emeritus Jon Braenne, som varit konservator och forskare vid Norsk Institutt for kulturminnesforskning och ofta anlitat den firma där Johanna var anställd.

Ingen novis

Hon var ingen novis på området måleri när hon kom till Norge. Hon hade en grundexamen i ytbehandling från Yrkesakademien i Vasa, en utbildning som hon tänker kombinera med målarmästarexamen vid samma utbildningsanstalt så småningom. Hon säger att det får gå i hennes egen takt, om ett och halvt år beräknar hon att vara klar. I Finland deltog hon för övrigt redan 2013 i finska mästerskapet i målning och tapetsering och kom på en andraplats.

Men det var i Røros i Norge som intresset väcktes för ett vidare område. Johanna har alltid haft ett konstintresse, tecknat och målat, och nu fick hon också omfattande kunskaper i det som kallas byggnads- och kulturvård.

Hon har ett brinnande engagemang för det här området och vill föra ut medvetenheten om hur viktigt det är att vara försiktig med färger baserade på akryl, latex, alkylolja och dylikt. Hon talar sig varm för linolja och slamfärg, det vill säga färger som är växtbaserade och biologiskt nedbrytbara, som kan ta emot fukt och även avge fukt.

Vad händer med trävirke som målas med de moderna plastfärger vi fick med kemikalieexplosionen efter andra världskriget?

- Färgerna kan flagna, träet vittra sönder och ruttna. Jag har sett många exempel på det även här i Österbotten. Många tänker inte på att det är plastämnen som finns i färgerna de använder. Man tänker inte heller på att de här ämnena ångar ut, värst under de första åren.

Hon ser sig ha en uppgift och ett budskap med sin nystartade firma och är full av entusiasm över att kunna bidra till medvetenheten om hur viktigt det är med riktig yt- och färgbehandling. Det är det hon kan, men hon poängterar att hon inte vill ge sig ut för att vara någon konservator eller specialist på kemikalier. Men hon kan dra sitt strå till stacken i kampen mot förstörelsen av vårt kulturarv och även vår miljö i vidare mening. I dag talas det till exempel om mikroplaster i haven och vi vet att ytbehandlingsmaterial av olika slag har en inte obetydlig roll i det sammanhanget.

Kan för lite finska

Ett stort problem hon upplever nu som återvändare till hemlandet är att hon inte behärskar finska tillräckligt bra. Hon är uppvuxen i nästan helt svenskspråkig miljö på landsbygden och de timmar i finska hon fick i grundskolan gav inte den kunskap hon nu behöver som egenföretagare.

- Till min förvåning fanns det inget kursutbud i finska i Kristinestad så jag har samlat på mig läroböcker i finska och ska ta itu med att förkovra mig på egen hand.

Detta att hon inte kan finska tillräckligt bra har väckt förvåning både bland rikssvenskar och norrmän hon mött. Okunskapen i det övriga Norden om att Finland är ett tvåspråkigt land där det finns en folkgrupp med

”

I Finland deltog hon för övrigt redan 2013 i finska mästerskapet i målning och tapetsering och kom på en andraplats.

svenska som modersmål är, som många upplevt, i det närmaste total.

Tack vare sitt svenska modersmål hade Johanna Rosenlund inga svårigheter att tillägna sig norska, även om det tog lite tid att bli säker i språket.

- Jag fick ofta beröm för min goda norska av personer som var förvånade över att jag lärt mig deras språk på så kort tid.

Johanna Rosenlund har många strängar på sin lyra. Hon spelar fiol och har även uppträtt offentligt som musiker. Hon har studerat folkmusik i Sverige och till de närmaste planerna för framtiden hör att hon ska undervisa i folkmusik under en veckoslutskurs i Närpes, några mil från Kristinestad. Hon har tänkt sig att presentera både rikssvenska och norska låtar.

YHDESSÄ LAHDESSA- TILLSAMMANS I LAHTIS jo 80 vuotta

Teksti Riitta Cederqvist
Kuva Minna Hursti

Aloitimme juhlavuotemme sen teeman mukaisesti lähtemällä yhdessä 49 hengen voimin nauttimaan Pohjoismaisesta talvipäivästä Helsinkiin. Pääkaupunki tarjosi paras-taan: edellisyönä satanut lumi häikäisi ja aurinko paistoi. Linja-autossa oli alle kouluikäisistä eläkeläisiin koostuva joukko oppilaita ja vanhempia Lahden ruotsinkielisestä kielikylvystä, koulusta ja esikoulusta sekä Lotilan koulussa ruotsia opiskelevia oppilaita vanhempineen ja tietysti Lahden Pohjola-Nordenin väkeä.

Samalla teemalla jatkamme **Lahden Pohjola-Norden ry:n juhlavuotta** eri tapahtumilla ja retkillä. Teemme niitä yhdessä paikallisten yhdistysten kanssa. Juhlavuotemme huipentuu lokakuussa, kun tarkoituksenamme on *lauantaina 7.10. järjestää seminaari ja myös juhla*, joiden teemana on yhdistysten ja ihmisten yhteinen tekeminen. Seminaariimme on lupautunut puhumaan professori *Peter Stadius* aiheesta *Tillsammans i Norden*.

Islanti innosti Uudessakaupungissa

Teksti: Antti Karlin Kuva: Tuula-Riitta Karlin

Uudenkaupungin Pohjola-Nordenin järjestämä Islanti-ilta kokosi viitisenkymmentä Islannista kiinnostunutta. Illan aikana ilmeni, että moni oli käynyt Islannissa ja jopa Färösaarilla. Puheenjohtaja Anja Savolainen kertoi, että yhdistys on jo vuosia järjestänyt Pohjoismaisen kirjallisuusviikon tapahtumia. Islanti-ilta aloitti Pohjoismaiden esittelyn. Syksyksi on suunnitteilla Tanska-ilta ja joulukuussa järjestetään Nobel-juhla. Icelandairin edustaja Elina Kouti kertoi Islannin matkoista.

Paikalliset Gasthaus Pookin ravintoloitsijat olivat loihittineet upean illallisen, ja pöytien kattaus noudatti Islannin lipun värejä. Alkuruokana oli turskakeittoa, jonka kanssa nautittiin useita islantilaisen kokkikondiittori Orri Arnórssonin tekemiä maukkaita perinteisiä islantilaisia leipiä.

Toimittaja-kirjailija Pirkko Arstila kertoi elävästi kaksi islantilaista tarinaa. Islannin kielestä ja ruokaperinteestä kertoivat Arnórsson ja hänen uusikaupunkilaislähtöinen puolisonsa Laura Vähätalo. Osallistujat toistelivat Orrin

Islanti-illan esiintyjät edessä Anja Savolainen (vasemmalla) ja Pirkko Arstila, takana Laura Vähätalo ja Orri Arnórsson värikkäissä islantilaisneuleissa.

lausumia numeroita hymy huulillaan, vaikka ääntäminen ei mennyt ihan kohdalleen.

Läksiäiseksi iltaan tyytyväiset osallistujat saivat purkillisen skyriä; skyr-hapatteella valmistettua maitotuotetta valmistetaan yli 1100 vuotta vanhalla alkupe-raisellä islantilaisreseptillä.

Lojonordister på Öro

Text: Susanne Sjöblom

I september åkte vår ivriga grupp med M/S Idun från Kasnäs hamn till Öro - skärgården är som bekant det bästa i Finland. Pohjola-Norden i Lojo har tidigare landstigit på Gustavsvärn nära Hangö och Russarö. Resan till Öro var följande etapp i vårt tema om Finlands kustförsvaret och skärgårdsöarnas betydelse för detta.

På lilla Öro finns mycket att se och uppleva. Har man tid kan man övernatta i stuga, kasernhotellet eller Hårdanässets semesterboende, i egen båt i gästhamnen, kanske till och med i tält i bästa Snusmumrikstil. Restaurangen vi lunchade på fungerade tidigare som matsal åt soldaterna som var stationerade på Öro. Det finns två typer av guidningar, med fokus på natur eller historia. Vi hade valt en blandning av de två, men det blev nog mest historia på grund av årstiden. Öro är känt för ett rikt fjärilsstånd: av 2650 arter som träffas i Finland kan man se 1706 på Öro. För 6 år sedan flyttade kossor och får till ön för att hålla strandängarna öppna. Dyngan är paradiset för småkryp och ovanliga skalbaggar.

Det berättas att Öro användes av lokalinvånarna som betesmark, men 1915 påbörjades arbetet för att bygga anläggningar för att skydda Rysslands huvudstad, St Petersburg. Då murades grunderna till massiva batterier. 1917 tog Försvarsmakten över, men numera

förvaltas ön av Forststyrelsen. Idag ingår Öro i Skärgårdshavets naturpark och 100 år efter ryssarnas landstigning 1915 öppnades Öro för allmänheten 2015. Man hyr ut rättigheterna till turistföretagare och man tar hand om byggnaderna och naturen med pietet. Om man vill vandra självständigt går det bra, men med en guide får man så mycket mer ut av en dagstur. Hit tänker jag komma igen!

Tillsammans Huittisissa

Huittisten Pohjola-Nordenilla on ollut lähes kymmenen vuotta käynnissä vapaamuotoinen ruotsin kielen keskustelukerho, Tillsammans. Kerhossa keskustellaan keran kuussa kahvikupin ääressä ajankohtaisista asioista, jokainen omalla ruotsin kielen taidolla.

Keskustelukerhossa on mukana kymmenkunta osallistujaa. Milloin keskustellaan ruotsinkielisistä lehdistä, milloin eri maiden perinteistä, kaikesta, mikä kulloinkin kiinnostaa.

Ruotsin kielen keskustelukerhon suosiosta kertoo se, että harvoin kukaan on poissa.

Nordistit Jokkmokkin saamelaismarkkinoilla

Teksti: Asko Pietarila

Oulun Pohjola-Norden järjesti yhteistyössä SaagaTravelin kanssa matkan perinteisille Jokkmokkin markkinoille 3.–5. helmikuuta 2023. Mukana matkallamme oli nordisteja Pohjois-Suomen lisäksi myös Kotkasta ja Espoosta sekä Oulun yliopiston matkailuhankkeen osanottajia.

Jokkmokkin markkinat ovat koko pohjoisen saamelaisalueen suurin vuosittainen markkinatapahtuma ja se kokoaa viikon ajaksi eri tapahtumiin noin 50 000

osanottajaa, eli Jokkmokkin väkiluku yli kymmenkertaistuu markkina-aikaan. Ohjelmassa on lukuisia seminaareja, kulttuuriesityksiä, käsityö- ja taidenäyttelyitä ja konsertteja sekä tietenkin perinteistä markkinameininkiä myyntikojuineen talvipakkasessa. Aluematkamme toteutukseen saimme liittohallituksen myöntämää Svenska kulturfondenin rahoitusta ja mikä myös ilahduttaa – matkallamme Pohjola-Norden sai 15 uutta jäsentä.

”Nordiska välfärdsmodellen, finns det fortfarande en sådan?”

Text: Lisbeth Saxberg-Blomkvist, ordförande

Detta är temat för ett föreläsningstillfälle, som Pohjola-Norden i Kristinestad-Kristiinankaupunki rf ordnar **29 mars 2023** kl. 18.00 – 19.00 i Kulturhuset Dux i Kristinestad. Föreläsare är professor i socialpolitik Mikael Nygård, som arbetar vid Åbo Akademi i Vasa.

Mikael Nygård har skrivit flera böcker och artiklar om socialpolitik, den nordiska välfärdsmodellen samt olika frågor, som berör olika befolkningsgruppers välbefinnande och delaktighet. Mikael Nygård beskriver i sin bok *Välfärdsstat i förändring* den västeuropeiska och

nordiska välfärdsstaten under 2000-talet, drivkraften bakom förändringarna samt vilka konsekvenser de har fått på den sociala välfärden.

Välkommen med och lyssna samt diskutera ett aktuellt tema. Föreläsningstillfället är öppet för alla (även icke nordenmedlemmar) och avgiftsfritt. Sparbanksstiftelsen i Kristinestad har beviljat bidrag för detta tillfälle.

Pohjola-Norden i Kristinestad-Kristiinankaupunki rf håller årsmöte 29.3.2023 kl. 19.30 i Kulturhuset DUX.

LIITY JÄSENEKSI BLI MEDLEM

WWW.POHJOLA-NORDEN.FI

LIITY JÄSENEKSI

Henkilöjäsenyys

Henkilöjäsenet kuuluvat oman paikkakuntansa paikallisyhdistykseen ja voivat osallistua sekä paikalliseen että valtakunnalliseen toimintaan. Jo jäseneksi liittyminen on pohjoismaisen yhteistyön tukemista. Pohjola-Nordenin jäsenet saavat jäsenlehden sekä erilaisia jäsenetuja. Jäsenmaksu on 25 euroa vuodessa. Muista kirjoittaa, mihin paikallisyhdistykseen haluat liittyä!

Kannatusjäsenyys

Pohjola-Nordeniin voi liittyä myös kannatusjäseneksi. Kannatusjäsenyys eroaa tavallisesta henkilöjäsenyydestä siten, että kannatusjäsenet eivät ole minkään Pohjola-Nordenin paikallisyhdistyksen jäseniä, eikä heillä siten ole edustus- tai äänioikeutta esimerkiksi liittokokouksessa. Kannatusjäsenen jäsenmaksu on sama kuin henkilöjäsenen, ja kannatusjäsenet saavat samat jäsenedut kuin perinteiset henkilöjäsenet. Jos haluat liittyä kannatusjäseneksi, älä valitse paikallisyhdistystä.

Perhejäsenyys

Mikäli perheessäsi on jo Pohjola-Nordenin henkilöjäsen, voit liittyä perhejäseneksi. Perhejäseniksi lasketaan kaikki samassa taloudessa asuvat henkilöt. Jäsenmaksu on 15 euroa vuodessa.

Yhteisöjäsenyys

Järjestöt voivat liittyä Pohjola-Nordenin yhteisöjäseniksi. Yhteisöjäsenet voivat asettaa edustajiaan ehdolle Pohjola-Nordenin päättävään elimiin ja voivat näin vaikuttaa pohjoismaiseen yhteistyöhön. Yhteisöjäsenen jäsenmaksu määräytyy yhteisön koon mukaan.

Koulujäsenyys

Koulut voivat liittyä Pohjola-Nordenin koulujäseneksi 20 euron vuosimaksulla. Koulujäsenet saavat Pohjolaan liittyvää ajankohtaista materiaalia ja tietoa pohjoismaisista kursseista, apurahoista ja uusista oppimateriaaleista.

Kirjastojäsenyys

Kirjastot voivat liittyä Pohjola-Nordenin kirjastojäseniksi 20 euron vuosimaksulla. Kirjastojäsenet saavat kirjastoviikon materiaalin automaattisesti postitettuna, Pohjola-Nordenin jäsenlehden sekä apua Pohjola-hyllyn perustamiseen kirjastoon.

Nuorisoliiton jäsenyys

15-29-vuotiaat voivat liittyä Pohjola-Nordenin Nuorisoliittoon. Jäsenyys on maksuton. Liity Nuorisoliiton jäseneksi osoitteessa pnn.fi.

BLI MEDLEM

Personmedlem

Personmedlemmarna hör till föreningen på hemorten och kan delta både i den lokala och i den riksomfattande verksamheten. Redan genom att bli medlem stöder man det nordiska samarbetet. Pohjola-Norden erbjuder dessutom sina medlemmar en tidskrift och olika medlemsförmåner. Medlemsavgiften är 25 euro per år. Kom ihåg att skriva vilken lokalförening du vill ansluta dig till!

Stödmedlemskap

Det är också möjligt att ansluta sig till Pohjola-Norden som stödmedlem. Stödmedlemskapet skiljer sig från personmedlemskap så att stödmedlemmarna inte är medlemmar i någon av Pohjola-Nordens lokalföreningar. Stödmedlemmarna har inte heller representations- eller rösträtt på till exempel förbundsmötet. Medlemsavgiften för stödmedlemmar är samma som för personmedlemmar och stödmedlemmarna får samma medlemsförmåner som traditionella personmedlemmar. Ifall du vill bli stödmedlem, skriv inte någon lokalförening.

Familjemedlem

Om det redan finns en personmedlem i din familj, kan du bli familjemedlem. Till familj räknas alla som bor i samma hushåll. Medlemsavgiften är 15 euro per år.

Samverkande medlem

Även din organisation kan bli medlem i Pohjola-Norden. Samverkande medlemmar kan ställa upp sina representanter i valen till Pohjola-Nordens beslutsfattande organ och på så vis påverka det nordiska samarbetet. Samverkande medlemmars avgift beror på organisationens storlek.

Skolmedlemskap

Skolor kan också bli medlemmar i Pohjola-Norden för ett medlemspris på 20 euro per år. Skolmedlemmar får aktuellt material om Norden och information om nordiska kurser, stipendier och nytt läromaterial.

Biblioteksmedlemskap

Biblioteken kan ansluta sig som medlemmar i Pohjola-Norden för ett medlemspris på 20 euro per år. Biblioteksmedlemmar får biblioteksveckans material automatiskt, Pohjola-Nordens medlemstidning, samt hjälp med att bygga en Norden-hylla i sitt bibliotek.

Ungdomsmedlem

Om du är 15-29 år gammal kan du bli medlem i Pohjola-Nordens Ungdomsförbund. Medlemskapet är gratis. Anslut dig till Ungdomsförbundet på pnu.fi.

Vi gör det lätt att anställa nordiskt

Få kvalificerade unga medarbetare till säsongsjobb

Vad erbjuder Nordjobb?

- Motiverade, kvalificerade **medarbetare**
- Gratis hjälp med **rekryteringen**
- Säsongspersonal till många **olika branscher**
- Hjälp med skattefrågor, personnummer och skattekort

Varför vända sig till Nordjobb?

- ✓ Nordjobbs tjänster är **kostnadsfria**
- ✓ Vi har över **35 års erfarenhet** med att förmedla jobb över de nordiska gränserna
- ✓ Nordjobb bidrar till dina medarbetares trivsel
- ✓ Du bidrar till mobiliteten på den nordiska arbetsmarknaden

Nordjobb gör det lätt att anställa en person från ett annat nordiskt land. Av erfarenhet vet vi att det ger ny energi och värdefull erfarenhetsutbyte, när unga med en annan kulturell bakgrund kommer till en ny arbetsplats.

Det är viktigt för Nordjobb, att vi inte bara hittar dina nya medarbetare, men att de också trivs på arbetsplatsen. Därför hjälper Nordjobb till med det praktiska i samband med flytten, t.ex. att hitta bostad och öppna bankkonto, erbjuder fritidsaktiviteter och tillhandahåller ett nätverk av andra unga nordbor. Vi har som krav att våra ansökare behärskar svenska, danska eller norska på en tillfredsställande nivå.

Nordjobb matchar dina behov

Nordjobb har nära dialog med arbetsgivaren för att hitta ansökare som har rätt kvalifikationer. Vi har stor erfarenhet med att förmedla personal inom service-, hotell- och turistbranschen samt till arbete inom vård och äldreomsorg, men alla yrkesområden kan komma i fråga. Du upplyser oss om dina krav om kvalifikationer och vilka anställningsförhållanden som gäller. Nordjobb väljer därefter ut lämpliga kandidater till dina tjänster. Det är naturligtvis upp till dig som arbetsgivare, vem du väljer att anställa.

Så kommer du igång

Läs mer om våra tjänster och registrera dig som arbetsgivare på www.nordjobb.org. Du är också välkommen att ta direkt kontakt med projektledaren i ditt land.